

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Lietuvos banko metinės finansinės ataskaitos

RINKINYS
2022

ISSN 1648-9756 (online)

TURINYS

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI	4
LIETUVOS BANKO BALANSAS	6
LIETUVOS BANKO PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA.....	8
1. METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMO PAGRINDAI IR PATEIKIMAS	9
AIŠKINAMASIS RAŠTAS	9
2. APSKAITOS POLITIKA	9
3. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS	15
4. SU DALYVAVIMU EUROSISTEMOJE SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ FINANSINĖS APSKAITOS PRINCIPAI.....	16
5. ĮVYKIAI PO BALANSO DATOS. HRVATSKA NARODNA BANKA PRISIJUNGĖ PRIE EUROSISTEMOS	22
6. PASTABOS DĖL BALANSO	22
7. PASTABOS DĖL PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS	33
8. KITOS PASTABOS	37

NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

Lietuvos Respublikos Seimui:

Nuomonė

Mes atlikome Lietuvos banko (toliau – Bankas) metinių finansinių ataskaitų rinkinio, kurį sudaro 2022 m. gruodžio 31 d. balansas ir tą dieną pasibaigusių metų pelno (nuostolio) ataskaita bei aiškinamasis raštas, įskaitant svarbių apskaitos metodų santrauką, auditą.

Mūsų nuomone, pridėtas finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingai pateikia Banko 2022 m. gruodžio 31 d. finansinę padėtį ir tą dieną pasibaigusių metų finansinius veiklos rezultatus pagal Europos Centrinio Banko (ECB) valdančios tarybos patvirtintas ECB gaires (ES) 2016/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/2016/34), su pakeitimais, Lietuvos banko įstatymą bei Lietuvos banko valdybos patvirtintą Lietuvos banko apskaitos politiką.

Pagrindas nuomonei pareikšti

Auditą atlikome pagal tarptautinius audito standartus (TAS). Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinio auditą“. Mes esame nepriklausomi nuo Banko pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos išleistą Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą (toliau – TBESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvos Respublikoje. Mes taip pat laikomės kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymu ir TBESV kodeksu.

Mes tikime, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonei pagrįsti.

Kiti dalykai

Banko finansinių ataskaitų rinkinys už metus, pasibaigusius 2021 m. gruodžio 31 d. auditavo kitas auditorius, kuris 2022 m. kovo 31 d. pareiškė nemodifikuotą nuomonę apie šį finansinių ataskaitų rinkinį.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinį

Vadovybė yra atsakinga už finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Europos Centrinio Banko (ECB) valdančios tarybos patvirtintas ECB gaires (ES) 20216/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/20216/34), su pakeitimais, Lietuvos banko įstatymą bei Lietuvos banko valdybos patvirtintą Lietuvos banko apskaitos politiką, ir tokią vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinių ataskaitų rinkiniui parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansinių ataskaitų rinkinį, vadovybė privalo įvertinti Banko gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei būtina) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Banką ar nutraukti veiklą arba neturi kitų realių alternatyvų, tik taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Banko finansinių ataskaitų rinkinio rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų rinkinio auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinių ataskaitų rinkinys kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytas dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingą iškraipymą, jeigu jis yra, visada galima nustatyti per auditą, kuris atliekamas pagal TAS. Iškraipymai, kurie gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinių ataskaitų rinkiniu.

Atlikdami auditą pagal tarptautinius audito standartus, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatome ir įvertiname finansinių ataskaitų rinkinio reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės arba klaidų riziką, suplanuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidų neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas.
- Suprantame su auditu susijusias vidaus kontroles, kad galėtume suplanuoti konkrečiomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, o ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Banko vidaus kontrolės veiksmingumą.
- Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumą.
- Padarome išvadą dėl taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžtumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonių dėl Banko gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinių ataskaitų rinkinyje arba, jeigu tokių atskleidimų nepakanka, turime modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados pagrįstos audito įrodymais, kuriuos surinkome iki auditoriaus išvados datos. Tačiau, būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Bankas negalės toliau tęsti savo veiklos.
- Įvertiname bendrą finansinių ataskaitų rinkinio pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinių ataskaitų rinkinyje pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, informuojame už valdymą atsakingus asmenis apie audito apimtį ir atlikimo laiką bei reikšmingus audito pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

Auditorius Romanas Skrebnevskis
Auditoriaus pažymėjimo Nr. 000471

UAB „ROSK Consulting“
Įmonės audito pažymėjimo Nr. 001514

Vilnius, Lietuva
2023 m. kovo 31 d.

Elektroniniu auditoriaus parašu pasirašoma tik Nepriklausomo auditoriaus išvada.

LIETUVOS BANKO BALANSAS

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2022 12 31	2021 12 31
TURTAS			
1. Auksas ir gautinas auksas	1	319 752	301 628
2. Pretenzijos ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta		4 812 029	5 529 482
Iš TVF gautinos lėšos	2	852 186	851 182
Sąskaitos bankuose ir investicijos į vertybinius popierius, išorės paskolos ir kitas išorės turtas	3	3 959 843	4 678 300
3. Pretenzijos euro zonos rezidentams užsienio valiuta	4	2 768	1 616
4. Pretenzijos ne euro zonos rezidentams eurais	5	92 405	19 695
5. Su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais	6	1 628 810	1 628 810
Pagrindinės refinansavimo operacijos		-	-
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos		1 628 810	1 628 810
Koreguojamosios grįžtamosios operacijos		-	-
Struktūrinės grįžtamosios operacijos		-	-
Ribinio skolinimo galimybė		-	-
Kreditai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole		-	-
6. Kitos pretenzijos euro zonos kredito įstaigoms eurais	7	1 606	904
7. Euro zonos rezidentų vertybiniai popieriai eurais		13 350 617	13 295 289
Pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai	8	12 985 330	12 992 282
Kiti vertybiniai popieriai	9	365 286	303 007
8. Valdžios sektoriaus skola eurais		-	-
9. Vidinės Eurosistemos pretenzijos		8 508 496	16 830 959
Dalyvavimas ECB	10	213 408	209 877
Pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas	11	233 496	233 496
Grynosios pretenzijos, susijusios su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje	12	1 040 765	1 544 825
Kitos Eurosistemos pretenzijos (grynosios)	13	7 020 828	14 842 762
10. Nebaigtų atsiskaitymų lėšos		-	60
11. Kitas turtas		627 821	533 294
Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas	14	39 359	36 127
Kitas finansinis turtas	15	456 534	412 877
Nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumai	16	40 186	21 513
Sukauptos pajamos ir būsimųjų laikotarpių išlaidos	17	90 656	61 513
Kitas įvairus turtas	18	1 086	1 264
VISAS TURTAS		29 344 303	38 141 736

LIETUVOS BANKO BALANSAS

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2022 12 31	2021 12 31
ĮSIPAREIGOJIMAI			
1. Banknotai apyvartoje	19	8 371 076	8 223 855
2. Įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms, susiję su pinigų politikos operacijomis, eurai	20	12 443 493	15 591 795
Einamosios sąskaitos (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą)		1 091 337	15 591 795
Indėlių galimybė		11 352 156	-
Terminuoti indėliai		-	-
Koreguojamosios grįžtamosios operacijos		-	-
Indėliai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole		-	-
3. Kiti įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms eurai		9 900	-
4. Išleisti skolos sertifikatai		-	-
5. Įsipareigojimai kitiems euro zonos rezidentams eurai	21	4 546 049	8 997 229
Įsipareigojimai valdžios sektoriui		2 002 516	4 126 552
Kiti įsipareigojimai		2 543 532	4 870 677
6. Įsipareigojimai ne euro zonos rezidentams eurai	22	1 331 286	2 519 591
7. Įsipareigojimai euro zonos rezidentams užsienio valiuta	23	303 004	279 703
8. Įsipareigojimai ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta	24	-	14 461
9. TVF suteiktų specialiųjų skolinimosi teisių atitikmuo	2	701 568	692 713
10. Vidiniai Eurosistemos įsipareigojimai		-	-
Grynieji įsipareigojimai, susiję su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje		-	-
Kiti Eurosistemos įsipareigojimai (grynieji)	13	-	-
11. Nebaigtų atsiskaitymų lėšos		8 100	2
12. Kiti įsipareigojimai		301 564	304 653
Nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumai	16	9 310	36 385
Sukauptos išlaidos ir būsimųjų laikotarpių pajamos	25	29 270	13 955
Kiti įvairūs įsipareigojimai	26	262 985	254 313
13. Atidėjiniai	27	297 778	461 846
14. Perkainojimo sąskaitos	28	507 144	512 164
15. Kapitalas	29	523 343	505 736
Įstatinis kapitalas		60 000	60 000
Atsargos kapitalas		463 343	445 736
16. Pelnas	40	-	37 989
VISI ĮSIPAREIGOJIMAI		29 344 303	38 141 736

LIETUVOS BANKO PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITA

(tūkst. Eur)

	Pastabos	2022 m.	2021 m.
Palūkanų pajamos		244 350	193 522
Palūkanų išlaidos		(55 985)	(20 391)
1. Grynosios palūkanų pajamos	30	188 365	173 131
Grynosios realizuotosios pajamos (išlaidos) iš finansinių operacijų		(73 656)	106 585
Finansinių straipsnių vertės sumažėjimas		(185 330)	(21 929)
Pervedimai į atidėjinius rizikoms		163 989	(111 000)
2. Grynasios finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas	31	(94 997)	(26 345)
Komisinių ir kitų atlygių pajamos		15 237	11 802
Komisinių ir kitų atlygių išlaidos		(3 819)	(3 231)
3. Grynosios komisinių ir kitų atlygių pajamos	32	11 418	8 571
4. Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių	33	12 602	11 286
5. Grynasios pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas	34	(69 953)	(87 176)
6. Kitos pajamos	35	6 502	1 731
GRYNOSIOS PAJAMOS		53 937	81 198
7. Personalo išlaikymo išlaidos	36	(24 166)	(22 059)
8. Administracinės išlaidos	37	(18 405)	(13 782)
9. Turto nusidėvėjimo ir amortizacijos išlaidos	14	(4 629)	(4 320)
10. Banknotų gamybos išlaidos	38	(2 900)	(2 005)
11. Kitos išlaidos	39	(3 836)	(1 043)
PELNAS	40	-	37 989

Lietuvos banko 2022 m. finansinių ataskaitų rinkinys patvirtintas Lietuvos banko valdybos 2023 m. kovo 28 d. nutarimu Nr. 03-65.

Valdybos pirmininkas

Gediminas Šimkus
(pasirašyta el. parašu)

Korporatyvinių paslaugų
departamento direktorė

Jurgita Šaučiūnienė
(pasirašyta el. parašu)

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. METINIŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ SUDARYMO PAGRINDAI IR PATEIKIMAS

Nuo 2015 m. sausio 1 d. Lietuva yra euro zonos narė.

Lietuvos bankas finansinę apskaitą tvarko ir metines finansines ataskaitas sudaro vadovaudamasis Europos Centrinio Banko (ECB) valdančiosios tarybos patvirtintomis ECB gairėmis (ES) 2016/2249 dėl Europos centrinių bankų sistemos apskaitos ir finansinės atskaitomybės teisinio pagrindo (ECB/2016/34), su pakeitimais (toliau – Apskaitos gairės), Lietuvos banko įstatymu ir Lietuvos banko valdybos patvirtinta Lietuvos banko apskaitos politika. Tose finansinės apskaitos srityse, kurių nereglementuoja Apskaitos gairės ir Lietuvos banko apskaitos politika ir kai nėra atitinkamai sričiai taikomų ECB reikalavimų arba nurodymų, vadovaujamosi Europos Sąjungos (ES) teisės aktais patvirtintų tarptautinių apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų principais.

Lietuvos banko balanse, pelno (nuostolio) ataskaitoje ir pastabose pateikiami suminiai skaičiai dėl apvalinimo gali nesutapti su juos sudarančių skaičių suma.

2. APSKAITOS POLITIKA

2.1. BENDRIEJI PRINCIPAI

Lietuvos banko finansinė apskaita tvarkoma vadovaujantis šiais pagrindiniais apskaitos principais: veiklos tęstinumo, kaupimo ir įvykių po balanso datos.

Kokybinės Lietuvos banko sudaromų metinių finansinių ataskaitų savybės yra šios: ekonominė realybė ir skaidrumas, atsargumas, reikšmingumas, nuoseklumas ir palyginamumas.

Aukso, apyvartiniai vertybiniai popieriai ir kitas, esantis finansinio turto sudėtyje, balansinis ir nebalansinis turtas bei įsipareigojimai (toliau – finansiniai straipsniai) į finansinę apskaitą įrašomi įsigijimo (sandorio) verte ir metinėse finansinėse ataskaitose parodomi pagal jų rinkos kainą (išskyrus kitame finansiniame turte parodomas neapyvartines nuosavybės priemones ir amortizuota verte vertinamus skolos vertybinius popierius). Aukso, kiekvienos emisijos skolos ir nuosavybės apyvartinių vertybinių popierių bei išankstinių dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių sandorių ir kiekvieno išvestinio sandorio perkainojimo pagal rinkos kainą rezultatų apskaita tvarkoma atskirai.

Finansiniai straipsniai užsienio valiuta metinėse finansinėse ataskaitose parodomi eurais pagal rinkos kursą¹. Kiekvienos užsienio valiutos perkainojimo pagal rinkos kursą rezultatų apskaita tvarkoma atskirai.

Lietuvos bankas nerealizuotųjų perkainojimo rezultatų pripažinimui taiko asimetrinį principą, įteisintą Apskaitos gairėse. Pagal jį, nerealizuotasis perkainojimo nuostolis, susidaręs finansinių metų pabaigoje dėl atskiro finansinio straipsnio perkainojimo pagal rinkos kainą ar rinkos kursą ir viršijantis į perkainojimo sąskaitą įrašytą ankstesnį su tuo pačiu finansiniu straipsniu susijusį nerealizuotąjį perkainojimo prieaugį, pripažįstamas einamųjų finansinių metų išlaidomis. Šis nerealizuotasis perkainojimo nuostolis negali būti dengiamas paskesniais metais dėl rinkos kainos ar rinkos kurso pokyčių susidariusiu to paties finansinio straipsnio perkainojimo prieaugiu arba kompensuojamas kito finansinio straipsnio perkainojimo prieaugiu. Nerealizuotasis perkainojimo prieaugis, susidaręs finansinių metų pabaigoje dėl atskiro finansinio straipsnio perkainojimo pagal rinkos kainą ir rinkos kursą, parodomas perkainojimo sąskaitose.

Apskaičiuojant aukso, vertybinių popierių ir užsienio valiutos realizuotuosius ir nerealizuotuosius rezultatus, šių finansinių straipsnių įsigijimo vertei nustatyti taikomas vidurkinio kurso ir vidurkinės kainos metodas.

Pajamos ir išlaidos apskaitoje pripažįstamos tuo metu, kai jos yra uždirbamos arba patiriamos, o ne tada, kai jos gaunamos arba sumokamos. Pajamos ir išlaidos užsienio valiuta pripažįstamos eurais pagal jų įtraukimo į apskaitą dienos rinkos kursą ir tą dieną daro įtaką atitinkamos užsienio valiutos pozicijai.

¹ Rinkos kursas – euro ir užsienio valiutos orientacinis kursas, nustatomas kasdienės suderinimo tarp Europos centrinių bankų sistemos (ECBS) centrinių bankų bei kitų centrinių bankų procedūros metu ir skelbiamas ECB.

2.2. UŽSIENIO VALIUTA

Euro ir užsienio valiutų, kuriomis Lietuvos bankas turi didžiausias pozicijas, rinkos kursai

(valiutos vnt. už 1 Eur)

Valiutos pavadinimas	Kodas	2022 12 31	2021 12 31	Pokytis, proc.
Čekijos krona	CZK	24,1160	24,8580	-3,0
Didžiosios Britanijos svaras sterlingų	GBP	0,88693	0,84028	5,6
Japonijos jena	JPY	140,660	130,380	7,9
JAV doleris	USD	1,06660	1,13260	-5,8
Kanados doleris	CAD	1,44400	1,43930	0,3
Kinijos juanis	CNY	7,35820	7,19470	2,3
Specialiosios skolinimosi teisės (SST)	XDR	0,79891	0,80913	-1,3

Užsienio valiutos vidurkinis kursas perskaičiuojamas kiekvieną dieną, atsižvelgiant į atitinkamos užsienio valiutos pozicijos padidėjimą ir šios valiutos visų dienos įsigijimų (jeigu pozicija teigiama) arba visų dienos pardavimų (jeigu pozicija neigiama) vidurkinį kursą. Kai užsienio valiutos teigiama pozicija sumažėja (neigiama pozicija padidėja), skaičiuojamas realizuotasis rezultatas.

Lietuvos banko grynasis turtas (įsipareigojimai) pagal užsienio valiutas atskleistas 42 pastaboje „Lietuvos banko turtas ir įsipareigojimai pagal užsienio valiutas“.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotąjį atskiros užsienio valiutos perkainojimo nuostolį, šios užsienio valiutos vidurkinis kursas tikslinamas pagal tų finansinių metų paskutinės dienos rinkos kursą.

2.3. AUKSAS

Auksas metinėse finansinėse ataskaitose parodomas pagal finansinių metų paskutinės dienos vienos Trojos uncijos rinkos kainą eurais.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotąjį aukso perkainojimo nuostolį, aukso vidurkinė kaina tikslinama pagal finansinių metų paskutinės dienos rinkos kainą.

Operacijos, susijusios su aukso apskaitos sandoriais, apskaitoje parodomas taip pat kaip ir atpirkimo skolinimosi sandoriai.

2.4. APYVARTINIAI VERTYBINIAI POPIERIAI

Apyvartiniai skolos ir nuosavybės vertybiniai popieriai į balansinę apskaitą įtraukiami įsigijimo verte atsiskaitymo pagal sandorį dieną.

Pinigių politikos tikslais laikomi skolos vertybiniai popieriai balanse parodomi amortizuota verte, atėmus jų vertės sumažėjimą. Kiti apyvartiniai vertybiniai popieriai balanse parodomi pagal finansinių metų paskutinės dienos rinkos kainą (88 % tikrosios vertės 2022 m. gruodžio 31 d. ir 99,6 % – 2021 m. gruodžio 31 d.) arba taikant atitinkamą pajamingumo kreivę (12 % tikrosios vertės 2022 m. gruodžio 31 d. ir 0,4 % – 2021 m. gruodžio 31 d.). Perkainojimo rezultatai dėl vertybinių popierių rinkos kainos ir dėl užsienio valiutos rinkos kurso pokyčių parodomi atskirose perkainojimo sąskaitose.

Kiekvienos emisijos vertybinių popierių vidurkinė kaina perskaičiuojama darbo dienos pabaigoje atsižvelgiant į visų per dieną įsigytų tos pačios emisijos vertybinių popierių kiekį ir jų dienos pirkimų vidurkinę kainą. Pagal šią perskaičiuotą vidurkinę kainą apskaičiuojamos tą pačią dieną parduotų tos emisijos vertybinių popierių realizuotosios pajamos arba išlaidos. Hipoteka užtikrintų vertybinių popierių (angl. *mortgage-backed securities*) atveju realizuotosios pajamos arba išlaidos apskaičiuojamos informacijos apie faktoriaus (nurodančio dar negrąžintų paskolų vertės išraišką procentais) pasikeitimą gavimo dieną, atsižvelgiant į šios hipoteka užtikrintų vertybinių popierių emisijos grąžinamos dalies nominaliąją vertę ir tą pačią dieną apskaičiuotą šių vertybinių popierių vidurkinę kainą.

Su skolos vertybiniais popieriais kartu nupirkta atkarpos išmoka į vertybinių popierių įsigijimo vertę neįskaitoma, apskaitoje ji parodoma atskirame balanso straipsnyje kaip kitas turtas.

Su nuosavybės vertybiniais popieriais kartu nupirktų dividendų suma įtraukiama į įsigijimo vertę. Dividendai, nupirkti po jų paskelbimo dienos, apskaitoje parodomi atskirame balanso straipsnyje kaip kitas turtas.

Skolos vertybinių popierių atkarpa pripažįstama palūkanų pajamomis kiekvieną dieną nuo atsiskaitymo pagal pirkimo sandorį dienos iki skolos vertybinių popierių išpirkimo arba atsiskaitymo pagal pardavimo sandorį dienos.

Skolos vertybinių popierių įsigijimo vertės ir nominaliosios vertės skirtumas – nuolaida arba premija – pripažįstamas palūkanų pajamomis arba išlaidomis tolygiai kiekvieną dieną nuo atsiskaitymo pagal pirkimo sandorį dienos iki skolos vertybinių popierių išpirkimo arba atsiskaitymo pagal pardavimo sandorį dienos. Su infliacija susietų vertybinių popierių nominalo vertė indeksuojama pagal infliacijos indeksą kiekvieną dieną nuo atsiskaitymo pagal pirkimo sandorį dienos iki vertybinių popierių išpirkimo arba atsiskaitymo pagal pardavimo sandorį dienos, nominalo vertės pokytį pripažįstant palūkanų pajamomis arba išlaidomis.

Skolos vertybinių popierių be atkarpos nuolaida arba premija kaupiama taikant vidaus gražos metodą (angl. *internal rate of return*), o skolos vertybinių popierių su atkarpa nuolaida arba premija – taikant tiesinį metodą.

Finansinių metų pabaigoje išlaidomis pripažinus nerealizuotą atskiros emisijos vertybinių popierių perkainojimo nuostolį, šios emisijos vertybinių popierių vidurkinė kaina tikslinama pagal finansinių metų paskutinės dienos jų rinkos kainą.

2.5. NEAPYVARTINĖS NUOSAVYBĖS PRIEMONĖS

Neapyvartinės nuosavybės priemonės – tai Lietuvos banko reikmėms laikomos ilgalaikės investicijos į nuosavybės vertybinius popierius siekiant dalyvauti tam tikros įmonės, kurios nuosavybės vertybiniais popieriais viešai neprekiuojama ir jų kaina nėra kotiruojama rinkoje, veikloje. Apskaitoje šios investicijos parodomos įsigijimo verte, atsižvelgus į šių nuosavybės priemonių vertės sumažėjimą.

2.6. PAJAMOS IR IŠLAIDOS

Pelno (nuostolio) ataskaitoje atskirų finansinių straipsnių ar priemonių palūkanos parodomos grynąja verte (palūkanų pajamos mažinamos su tuo pačiu finansiniu straipsniu ar priemone susijusiomis palūkanų išlaidomis).

Realizuotosios pajamos ir išlaidos, susijusios su užsienio valiutos, aukso ir vertybinių popierių pardavimu, įtraukiamos į pajamų ir išlaidų sąskaitas. Šios pajamos ir išlaidos apskaičiuojamos atsižvelgiant į atitinkamo finansinio straipsnio vidurkinį kursą arba kainą.

Finansinių straipsnių nerealizuotieji perkainojimo prieaugiai nepripažįstami pajamomis, jie parodomi perkainojimo sąskaitose. Nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai, viršijantys su atitinkamu finansiniu straipsniu susijusį perkainojimo prieaugį, finansinių metų pabaigoje pripažįstami išlaidomis.

Turto vertės sumažėjimas pripažįstamas išlaidomis ir nėra panaikinamas paskesniais metais, nebent vertė padidėja, o tą padidėjimą galima susieti su konkrečiu įvykiu, įvykiu po to, kai vertės sumažėjimas buvo pirmą kartą įtrauktas į apskaitą.

Dividendai už apyvartinius nuosavybės vertybinius popierius į apskaitą įtraukiami, kai yra paskelbiami, o dividendai už nuosavybės priemones, laikomas banko reikmėms, – kai jie gaunami arba gaunamas pranešimas apie jų paskirstymą.

2.7. GRĮŽTAMIEJI SANDORIAI

Grįžtamieji sandoriai yra operacijos, kurias atlikdamas Lietuvos bankas perka arba parduoda turta sudarydamas atpirkimo sandorį arba vykdo įkaitu užtikrintas kredito operacijas.

Atpirkimo skolinimosi sandoriai apskaitoje parodomi kaip įkeitimu užtikrinti kitų sandorių šalių indėliai: balanso įsipareigojimų dalyje įrašomi įsipareigojimai gražinti pinigus, o finansinis turtas, sutartyje nurodytas kaip įkaitas (jis pagal šiuos sandorius yra parduodamas ir atperkamas), sandorių galiojimo laikotarpiu ir toliau rodomas balanso turto dalyje. Kaip įkaitas sumokėtos piniginės lėšos rodomos balanso turto dalyje.

Atpirkimo investavimo sandoriai apskaitoje parodomi balanso turto dalyje kaip banko suteikti kreditai, o gautas įkaitas, kuris pagal šiuos sandorius yra perkamas, o vėliau parduodamas, sandorių galiojimo laikotarpiu banko balanse neparodomas ir neperkainojamas. Kaip įkaitas gautos piniginės lėšos rodomos balanso įsipareigojimų dalyje.

Atpirkimo investavimo ir atpirkimo skolinimosi sandoriuose numatyto įkaito pirkimo ir atpirkimo verčių skirtumas pripažįstamas palūkanų pajamomis arba išlaidomis tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laikotarpį.

Siekdamas palaikyti obligacijų ir atpirkimo sandorių rinkos likvidumą, Lietuvos bankas kartu su ECB ir kitais Eurosistemos nacionaliniais centriniais bankais (NCB) skolina pagal viešojo sektoriaus pirkimo programą ir specialiąją pandemine pirkimo programą įsigytus vertybinius popierius. Lietuvos bankas vertybinius popierius skolina per paskirtą agentą ir pagal savo vertybinių popierių saugotojo siūlomas atsiskaitymų neįvykimo prevencijos bei strateginio skolinimo programas. Vertybinių popierių skolinimo atveju vertybiniai popieriai sandorių galiojimo laikotarpiu ir toliau rodomi balanso turto dalyje.

2.8. VALIUTŲ KEITIMO SANDORIAI

Pagal neatidėliotinus valiutų keitimo sandorius, išankstinius valiutų keitimo sandorius ir valiutų apskeitimo sandorius gautina ir mokėtina užsienio valiuta turi įtakos atitinkamos užsienio valiutos pozicijai sandorio sudarymo dieną ir parodoma nebalansinėse sąskaitose nuo sandorio sudarymo iki atsiskaitymo dienos.

Skirtumas tarp išankstinio valiutų keitimo ar valiutų apskeitimo sandorio vertės neatidėliotinu kursu ir sandorio vertės išankstiniu kursu pripažįstamas palūkanų pajamomis arba išlaidomis, kurios kaupiamos tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laikotarpį.

Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo (angl. *non-deliverable foreign exchange forwards*) nuo jų sudarymo iki pabaigos dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje tariamąja verte, apskaičiuota pagal sandorio išankstinį kursą. Šių sandorių vertės pokytis dėl rinkos kainos parodomas balanse pagal finansinių metų pabaigos būklę kaip nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumas. Finansinių metų pabaigoje nerealizuotasis perkainojimo nuostolis pripažįstamas išlaidomis pelno (nuostolio) ataskaitoje ir parodomas balanso įsipareigojimų dalyje, o nerealizuotasis perkainojimo prieaugis atvaizduojamas balansinėse perkainojimo sąskaitose. Skirtumas tarp sandorio išankstinio kurso ir neatidėliotino kurso, galiosiančio atsiskaitymo pagal sandorį dieną, atsižvelgus į sukauptą vertės sumažėjimą, pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

2.9. IŠANKSTINIAI VERTYBINIŲ POPIERIŲ SANDORIAI

Pagal išankstinius vertybinių popierių sandorius perkami arba parduodami vertybiniai popieriai parodomi nebalansinėje apskaitoje nuo sandorio sudarymo iki atsiskaitymo dienos sandoryje numatyta išankstine kaina (angl. *forward price of the transaction*). Šių sandorių vertės pokytis dėl rinkos kainos parodomas balanse pagal finansinių metų pabaigos būklę.

Išankstinių vertybinių popierių sandorių atsiskaitymo dieną vertybinių popierių pirkimo arba pardavimo operacijos parodomos balansinėse sąskaitose pagal šių vertybinių popierių tos dienos rinkos kainą, o šios kainos ir sandorio kainos skirtumas pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

2.10. IŠANKSTINIAI DAR NEPASKELBTŲ HIPOTEKA UŽTIKRINTŲ VERTYBINIŲ POPIERIŲ SANDORIAI

Pagal išankstinius dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių sandorius (angl. *to be announced, TBA*) perkami arba parduodami vertybiniai popieriai parodomi nebalansinėje apskaitoje nuo sandorio sudarymo iki atsiskaitymo dienos sandoryje numatyta kaina. Šių sandorių vertės pokytis dėl rinkos kainos parodomas balanse pagal finansinių metų pabaigos būklę.

Išankstinių dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių vidurkinė kaina perskaičiuojama darbo dienos pabaigoje atsižvelgiant į visų per dieną į šią poziciją įsigytų tos pačios emisijos vertybinių popierių kiekį ir jų dienos pirkimų vidurkinę kainą. Pagal šią perskaičiuotą vidurkinę kainą apskaičiuojamos tą pačią dieną iš šios pozicijos parduotų tos emisijos išankstinių dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių realizuotosios pajamos arba išlaidos.

Išankstinių dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių sandorių atsiskaitymo dieną vertybinių popierių pirkimo arba pardavimo operacijos parodomos balansinėse sąskaitose pagal šių vertybinių popierių sandoryje numatytą įsigijimo kainą.

2.11. ATEITIES SANDORIAI

Ateities sandoris (angl. *future contract*) – standartizuotas biržose prekiaujamas finansinis sandoris (palūkanų normų, akcijų indeksu, valiutų, aukso ir žaliavų), pagal kurį sutartu laiku ateityje įsipareigojama nupirkti arba parduoti sutartą turtą sandorio sudarymo metu sutarta kaina. Ateities sandoriai nuo jų sudarymo dienos iki nutraukimo arba įvykdymo dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje jų nominaliąja verte. Šių sandorių kasdienis kintamosios maržos pokytis pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis. Komisiniai mokesčiai, susiję su ateities sandoriais, pripažįstami komisinių ir kitų atlygių išlaidomis.

2.12. PALŪKANŲ NORMŲ SANDORIAI

Palūkanų normų ateities sandoriai nuo jų sudarymo dienos iki nutraukimo arba įvykdymo dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje jų nominaliąja verte. Šių sandorių kasdienis kintamosios maržos pokytis pripažįstamas realizuotosiomis pajamomis arba išlaidomis.

Palūkanų normų apskeitimo sandoriai nuo jų sudarymo dienos iki nutraukimo arba įvykdymo dienos parodomi nebalansinėje apskaitoje sandoriuose sutarta suma. Šių sandorių vertės pokytis dėl rinkos kainos parodomas balanse pagal finansinių metų pabaigos būklę kaip nebalansinių priemonių perkainojimo skirtumas. Finansinių metų pabaigoje nerealizuotasis perkainojimo nuostolis pripažįstamas išlaidomis pelno (nuostolio) ataskaitoje, parodomas balanso įsipareigojimų dalyje ir yra amortizuojamas tiesiniu metodu iki sandorio pabaigos dienos. Nerealizuotasis perkainojimo prieaugis parodomas balansinėse perkainojimo sąskaitose. Palūkanų pajamos ir išlaidos kaupiamos tolygiai kiekvieną dieną per visą sandorio galiojimo laiką.

2.13. ILGALAIKIS MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS TURTAS

Prie ilgalaikio materialiojo turto priskiriami materialieji turto objektai, kurie nenusidėvi per vienus metus ir kurių įsigijimo vertė (įskaitant pridėtinės vertės mokestį) yra ne mažesnė kaip 2 000 Eur. Prie ilgalaikio nematerialiojo turto priskiriami materialios substancijos neturintys turto objektai, teikiantys ekonominę naudą ne trumpiau kaip vienus metus ir kurių įsigijimo vertė yra ne mažesnė kaip 2 000 Eur. Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas apskaitoje pripažįstamas įsigijimo verte, kuri mažinama jo sukauptu nusidėvėjimu (amortizacija) ir vertės sumažėjimu. Banko viduje sukurtas nematerialusis turtas apskaitoje pripažįstamas, jeigu atitinka pripažinimo ilgalaikiu turtu kriterijus. Tokio turto įsigijimo vertę sudaro tiesiogiai sukuriant turtą dalyvavusių Lietuvos banko tarnautojų išlaikymo išlaidų dalis, turtui sukurti įsigytų paslaugų, sunaudoto turto ir (arba) jo nusidėvėjimo (amortizacijos) išlaidos. Nebaigto kurti arba rekonstruoti ilgalaikio turto, žemės, meno kūriniių, muziejaus fondų, į kultūros vertybių registrą įtraukto materialiojo turto, išskyrus pastatus, nusidėvėjimas neskaičiuojamas. Kito ilgalaikio turto nusidėvėjimas (amortizacija) skaičiuojamas visą numatytą turto naudingo tarnavimo laiką taikant tiesinį metodą.

Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto naudingo tarnavimo laikas

Ilgalaikis turtas	Metai
Materialusis turtas	
Pastatai	44–59
Pinigų skaičiavimo įranga	5–15
Kompiuterių įranga	3–7
Kitas inventorių (baldai, kabinetų įranga ir kt.)	5–30
Nematerialusis turtas	3–10

Nustačius, kad ilgalaikio turto naudingo tarnavimo laikas reikšmingai pasikeitė, tikslinamas likęs nusidėvėjimo (amortizacijos) laikotarpis.

Pardavus ilgalaikį turtą, šio turto pardavimo vertės ir balanse parodytos jo vertės skirtumas pripažįstamas pajamomis arba išlaidomis.

Ilgalaikio turto palaikymo ir priežiūros išlaidos pripažįstamos tada, kai jos patiriamos.

2.14. NUOMA

Nuomos teise naudojamas materialusis turtas ir su juo susiję nuomos įsipareigojimai į balansą įtraukiami nuomos laikotarpio pradžios dieną ir atitinkamai parodomi balanso straipsniuose „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“ ir „Kiti įvairūs įsipareigojimai“. Už nuomos įsipareigojimą sumokėtos palūkanos parodomos pelno (nuostolio) ataskaitos straipsnyje „Palūkanų išlaidos“ kaip kitos palūkanų išlaidos.

Nuomos teise naudojamas turtas apskaitoje pripažįstamas, jeigu atitinka pripažinimo ilgalaikiu materialiuoju turtu kriterijus (žr. Aiškinamojo rašto 2.13 dalį „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“), ir parodomas įsigijimo verte, sumažinta nusidėvėjimu. Nusidėvėjimas skaičiuojamas visą turto nuomos laiką taikant tiesinį metodą. Pagal 2022 m. pabaigos būklę nuomos teise naudojamo turto naudingo tarnavimo laikas yra nuo 3 iki 5 metų.

Nuomos teise naudojamo turto įsigijimo vertę sudaro pripažintų diskontuotų nuomos įsipareigojimų suma, pradinės tiesioginės išlaidos ir nuomos mokėjimai, sumokėti iki nuomos laikotarpio pradžios dienos, atėmus gautas nuomos paskatas, bei planuojamos turto atkūrimo iki pradinės būklės išlaidos.

Nuomos įsipareigojimas į apskaitą įtraukiamas būsimų nuomos mokėjimų dabartine verte, diskontuota taikant nuomos sutartyje nustatytą palūkanų normą. Kai sutartyje palūkanų norma nenurodoma, taikoma nuomos sutarties sudarymo metu galiojusi Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų palūkanų norma. Kai dėl indeksavimo ar kokių nors kitokių nuomos sutarties sąlygų pasikeitimo pasikeičia būsimos nuomos įmokos, nuomos įsipareigojimas perskaičiuojamas. Perskaičiavus nuomos įsipareigojimą, atitinkamai koreguojama nuomos teise naudojamo turto dabartinė vertė.

2.15. BANKNOTAI IR MONETOS APYVARTOJE

Euro zonos NCB ir ECB, kartu sudarantys Eurosistemą, leidžia eurų banknotus². Bendra apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertė paskirstoma Eurosistemos centriniams bankams kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną pagal banknotų paskirstymo raktą³.

ECB skiriama 8 proc. visų apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertės, kiti 92 proc. paskirstomi NCB pagal Eurosistemos kapitalo raktą. Kiekvienam NCB paskirstytų banknotų dalis atskleidžiama jų balanso įsipareigojimų 1 straipsnyje „Banknotai apyvartoje“.

Skirtumas tarp kiekvienam NCB pagal banknotų paskirstymo raktą paskirstytos banknotų vertės ir faktiškai į apyvartą išleistų banknotų vertės parodomas kaip vidinis Eurosistemos likutis, už kurį gaunamos arba mokamos palūkanos⁴, skaičiuojamos pagal ribinę palūkanų normą, taikomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose⁵.

Šios palūkanų pajamos arba išlaidos atskleidžiamos pelno (nuostolio) ataskaitos 1 straipsnyje „Grynosios palūkanų pajamos“ (žr. 30 pastabą „Grynosios palūkanų pajamos“).

Siekiant išvengti reikšmingų NCB santykinų pinigų politikos pajamų svyravimų prie Eurosistemos prisijungus naujiems nariams, grynosios vidinės Eurosistemos pretenzijos (įsipareigojimai) dėl eurų banknotų apyvartoje paskirstymo tikslinamos kompensacinėmis sumomis, kurios pradedamos taikyti naujo Eurosistemos nario euro įvedimo metais ir tolygiai mažinamos per kitus penkerius metus. Dėl *Hrvatska narodna banka* prisijungimo prie Eurosistemos kompensacinių sumų taikymo laikotarpis tęsis nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d.

Lietuvos banko į apyvartą išleistų apyvartinių eurų monetų nominalioji vertė parodoma balanso įsipareigojimų 12 straipsnyje „Kiti įsipareigojimai“ (žr. 26 pastabą „Kiti įvairūs įsipareigojimai“).

Lietuvos banko į apyvartą išleistų ir po euro įvedimo iš apyvartos negražintų litų⁶ banknotų ir apyvartinių litų monetų nominalioji vertė parodoma balanso įsipareigojimų 12 straipsnyje „Kiti įsipareigojimai“.

Kolekcinį eurų monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo vertė (be PVM) pripažįstama pajamomis.

Banknotų ir monetų gamybos ir jų apyvartos išlaidos pripažįstamos, kai yra patiriamos, ir nesiejamos su pinigų išleidimu į apyvartą.

2.16. ATIDĖJINIAI FINANSINĖMS RIZIKOMS IR ĮSIPAREIGOJIMAMS

Lietuvos banko valdyba, siekdama, kad Lietuvos bankas turėtų pakankamai finansinių išteklių, kuriais būtų galima padengti finansinio turto, įskaitant finansinį turta, įgytą vykdant Eurosistemos pinigų politikos operacijas, ir su šio turto valdymu susijusių finansinių įsipareigojimų neigiamą vertės pokytį, ir taip sudarydama prielaidas apsaugoti Lietuvos banko kapitalą ir finansinio turto realiąją vertę, formuoja atidėjinius tikėtinioms rinkos, likvidumo ir kredito rizikoms (toliau – atidėjiniai finansinėms rizikoms). Šie atidėjiniai sudaromi Lietuvos banko valdybos nustatyta tvarka, kuria siekiama, kad atidėjinių suma padengtų Lietuvos bankui tenkančią apskaitinės rizikos vertę, nustatytą pagal ECB valdančiosios tarybos aprobuotą rizikos vertinimo metodiką, taikant tikėtino vertės trūkumo (angl. *expected shortfall*) rodiklį ir 99 proc. patikimumo lygmenį (ES99 %). Atidėjiniai finansinėms rizikoms gali būti panaudoti su finansinio turto operacijomis susijusioms grynosioms išlaidoms (realizuotiesiems rezultatams, nerealizuotiesiems perkainojimo nuostoliams ir vertės sumažėjimo išlaidoms) ar jų daliai dengti. Dengtinos išlaidos negali viršyti sumos, kuri lygi ataskaitinių metų neigiamam finansiniam rezultatui, apskaičiuotam prieš panaudojant atidėjinius.

Atidėjiniai išaitinams išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke, vertinami atliekant aktuarinius skaičiavimus. Jų dydis nustatomas kaip tarnautojų išėjimo į pensiją metu uždirbtų išaitinų išmokų, apskaičiuotų pagal tarnautojų kaitos rodiklį ir atlyginimų augimo prielaidas, dabartinė vertė taikant ilgalaikio skolinimo palūkanų normą Lietuvos Respublikoje.

Kiti Lietuvos banke sudaromi atidėjiniai įsipareigojimams, tokiems kaip tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas, išaitinams išmokoms ir kompensacijoms ar grąžinamiems litų banknotams ir monetoms keisti, nėra diskontuojami dėl santykinai trumpo laikotarpio nuo šių atidėjinių sudarymo iki jų panaudojimo.

² 2010 m. gruodžio 13 d. Sprendimas ECB/2010/29 dėl eurų banknotų emisijos (nauja redakcija), OL L 35, 2011 2 9, p. 26, su pakeitimais. Neoficialų konsoliduotą tekstą su pakeitimų sąrašu galima rasti [čia](#).

³ Banknotų paskirstymo raktas – tai procentinės dalys, apskaičiuotos atsižvelgiant į ECB dalį visoje eurų banknotų emisijoje ir taikant pasirašyto kapitalo raktą NCB daliai visoje eurų banknotų emisijoje.

⁴ 2016 m. lapkričio 3 d. Sprendimas ECB/2016/36 dėl valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų paskirstymo (nauja redakcija), OL L 347, 2016 12 20, p. 26. Neoficialų konsoliduotą tekstą su pakeitimų sąrašu galima rasti [čia](#).

⁵ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2021 m. buvo lygi 0, 2022 m. pabaigoje – 2,5 proc.

⁶ Iki euro įvedimo kaip mokėjimo priemonė galiojusi nacionalinė valiuta.

Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams sudaromi pagal metų pabaigos būklę ir įtraukiami į išlaidų sąskaitas.

2.17. ĮVYKIAI PO BALANSO DATOS

Metinėse finansinėse ataskaitose pateikiami ataskaitinių metų duomenys tikslinami įvykiais, kurie nustatomi laikotarpiu tarp metinių finansinių ataskaitų datos ir šių finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo Lietuvos banko valdyboje dienos, jeigu šiuos įvykius lėmusios aplinkybės buvo iki metinių finansinių ataskaitų datos ir dėl to ataskaitose pateikiami duomenys būtų pasikeitę.

Įvykiais po balanso datos netikslinami metinėse finansinėse ataskaitose pateikiami ataskaitinių metų duomenys, jei šiuos įvykius nulėmė aplinkybės, dėl kurių ataskaitoje pateikiami duomenys būtų pasikeitę vėliau negu metinių finansinių ataskaitų data. Tokie įvykiai aprašomi metinių finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte, jei jų neatskleidimas galėtų daryti įtaką ataskaitų naudotojų sprendimams.

3. FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

3.1. SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS SUSIJUSIOS FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

Su pinigų politika susijusio turto ir operacijų rizika valdoma bendrai visos Eurosistemos mastu. Lietuvos bankas šiame rizikos valdymo procese dalyvauja per atstovą ECB Rizikos valdymo komitete, kuris yra atsakingas už finansinės rizikos, susijusios su Eurosistemos pinigų politikos operacijomis ir ECB užsienio atsargų investavimu, valdymą.

Vykdamas pinigų politikos operacijas, svarbiausios yra kredito, rinkos ir likvidumo rizikos. Eurosistema, vykdydama kredito operacijas, dažniausiai susiduria su kredito rizika, kuri kyla dėl galimo sandorio šalies įsipareigojimų nevykdymo. Valdant sandorio šalies kredito riziką, nustatomi patikimumo reikalavimai sandorio šalims, su kuriomis tokios operacijos gali būti vykdomos, o pinigų politikos skolinimo operacijos vykdomos tik su įkaitu. Įkaitas turi atitikti nustatytus tinkamumo reikalavimus ir kitas rizikos valdymo priemones. Jeigu sandorio šalis taptų nemoki, Eurosistema susidurtų su turto, turimo kaip įkaito, išleidėjo arba skolininko kredito rizika, rinkos rizika dėl besikeičiančios įkaito rinkos vertės ir likvidumo rizika (ypač tuo atveju, jei Eurosistema norėtų parduoti didelę poziciją).

Vertybinių popierių pirkimo operacijų rizikai riboti nustatomi vertybinių popierių, kurių Eurosistema gali įsigyti pagal patvirtintas vertybinių popierių pirkimo programas, reikalavimai ir ribojama jų įsigijimo apimtis.

Lietuvos bankas užtikrina, kad Lietuvoje registruotos finansų įstaigos, dalyvaujančios pinigų politikos operacijose, ir pagal pinigų politikos operacijas suteiktas įkaitas atitiktų nustatytus reikalavimus, ir kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytų rizikos limitų.

3.2. SU LIETUVOS BANKO INVESTICIJOMIS SUSIJUSIOS FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS

Investuodamas su pinigų politikos operacijomis nesusijusį finansinį turtą, Lietuvos bankas dažniausiai susiduria su šiomis finansinėmis rizikomis: rinkos (valiutos kurso, nuosavybės vertybinių popierių ir aukso kainų, palūkanų normos), kredito (nemokumo, kredito reitingo sumažinimo, sandorio šalies, atsiskaitymų) ir likvidumo.

Pagrindinė priemonė investicinio portfelio – didžiausios finansinio turto, nesusijusio su pinigų politikos operacijomis, dalies – rinkos rizikai įvertinti ir valdyti yra investicijų rizikos vertės (angl. *value-at-risk*) rodiklis, apskaičiuotas vienu metų laikotarpiui taikant 95 proc. patikimumo lygmenį. Šis rodiklis, kitaip vadinamas rizikos biudžetu, negali būti didesnis kaip 250 mln. Eur (nesikeitė, palyginti su 2021 m. pabaiga). Rizikos biudžeto taikymas užtikrina integruotą rinkos rizikos valdymą, sudaro sąlygas lanksčiau taikyti įvairias investavimo strategijas ir vienu bendru rodikliu įvertina nuosavybės ir skolos vertybinių popierių riziką. Rizikos vertei apskaičiuoti taikomas rizikos vertinimo modelis, jį taikant atsižvelgiama į praeities dėsningumus ir į prognozuojamą makroekonominę aplinką. 2022 m. gruodžio 31 d. investicinio portfelio rizikos vertė sudarė 93 mln. Eur ir tai buvo 97 mln. Eur mažiau nei 2021 m. pabaigoje.

Siekiant, kad rizikos valdymo sistema būtų patikima, kartu su rizikos biudžetu taikomos ir kitos rinkos rizikos valdymo priemonės.

Finansinio turto, nesusijusio su įsipareigojimais užsienio valiuta, valiutos kurso rizikai valdyti nustatomi atvirosios valiutos pozicijos limitai, išskyrus atskirą rezervų portfelį JAV doleriais – šio portfelio valiutos kurso rizika nedraudžiama. 2022 m., kaip ir 2021 m., nustatytas maksimalus leistinas rezervų portfelio rizikos biudžetas sudarė 40 mln. JAV dol., o 2022 m. pabaigoje jo vertė buvo 19 mln. JAV dol. (2021 m. pabaigoje – 28 mln. JAV dol.).

Finansinio turto dalies, susijusios su įsipareigojimais užsienio valiuta, valiutos kurso rizika pašalinama investuojant įsipareigojimų valiuta.

Valiutos kurso ir palūkanų normos rizikai valdyti Lietuvos bankas plačiai taiko išvestines finansines priemones.

Kredito rizika valdoma dirbant tik su patikimomis finansų įstaigomis ir investuojant tik į investicinį reitingą turinčias finansines priemones. Atsižvelgiant į sandorio šalies ar emitento patikimumą, nustatyti emitentų, sandorio šalių ir jų grupių įsipareigojimų Lietuvos bankui dydžio limitai padeda išskaidyti kredito riziką.

Siekiant užtikrinti finansinio turto, nesusijusio su įsipareigojimais užsienio valiuta, likvidumą, dalis jo investuojama į labai saugius ir likvidžius vyriausybės skolos vertybinius popierius. Su įsipareigojimais susijusios finansinio turto dalies likvidumo rizika valdoma derinant įsipareigojimų ir juos atitinkančių investicijų trukmę.

Atsiskaitymų rizikai mažinti taikomos tokios priemonės: atsiskaitymai vykdomi vienu metu, derinami pinigų srautai, pasirašomos savitarpio įsipareigojimų įskaitymų sutartys.

Valdant finansinę riziką, svarbus vaidmuo tenka tinkamam investicijų paskirstymui, siekiant sumažinti investicijų koncentraciją. Diversifikacijai užtikrinti Lietuvos bankas naudoja rizikos išskaidymu pagrįstą strateginį investicijų paskirstymą (angl. *risk parity*). Be to, Lietuvos bankas investuoja ir į biržoje prekiaujamus fondus (angl. *exchange traded funds*), susietus su gerai diversifikuotais nuosavybės ir skolos vertybinių popierių rinkų indeksais.

Visos išvestinės finansinės priemonės įtraukiamos vertinant Lietuvos banko finansinio turto investicijų rinkos ir kredito riziką.

4. SU DALYVAVIMU EUROSISTEMOJE SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ FINANSINĖS APSKAITOS PRINCIPAI

Šioje dalyje pateikti dėl operacijų, susijusių su dalyvavimu Eurosistemoje, susidariusių pretenzijų ir įsipareigojimų bei pajamų ir išlaidų straipsnių apskaitos principai.

4.1. DALYVAVIMAS ECB KAPITALE

NCB dalys pasirašytajame ECB kapitale priklauso nuo nustatyto ECB kapitalo raktas, kuris, vadovaujantis ECBS ir ECB statuto 29 straipsniu, turi būti tikslinamas kas penkeri metai arba pasikeitus ECBS NCB sudėčiai.

Pasirašytasis ECB kapitalas yra 10 825 007 tūkst. Eur. 2020 m. sausio 31 d. *Bank of England* išstojus iš ECBS, ECB savo pasirašytojo kapitalo dydžio nepakeitė, o *Bank of England* dalis pasirašytajame ECB kapitale buvo perskirstyta euro zonos ir kitiems ne euro zonos NCB.

Apmokėtasis ECB kapitalas 2020 m. taip pat nesikeitė, jis ir toliau sudarė 7 659 444 tūkst. Eur, nes, *Bank of England* išstojus iš ECBS, jo anksčiau apmokėtą kapitalo dalį, t. y. 58 201 tūkst. Eur, padengė kiti NCB. Be to, ECB valdančioji taryba nusprendė, kad euro zonos NCB dviem metinėmis įmokomis visiškai apmokės jų padidėjusią pasirašytojo ECB kapitalo dalį 2021 ir 2022 m.⁷ 2021 m. gruodžio 29 d. euro zonos NCB sumokėjus pirmąją įmoką, apmokėtasis ECB kapitalas padidėjo iki 8 269 532 tūkst. Eur, o po antrosios įmokos apmokėjimo 2022 m. gruodžio 28 d., jis padidėjo iki 8 879 621 tūkst. Eur.

ES šalių NCB dalyvavimas ECB kapitale

NCB	Kapitalo raktas 2022 12 31, proc.	Apmokėtasis ECB kapitalas 2022 12 31, Eur	Eurosistemos kapitalo raktas 2022 12 31, proc.
<i>Nationale Bank van België / Banque Nationale de Belgique</i>	2,9630	320 744 959	3,64324
<i>Deutsche Bundesbank</i>	21,4394	2 320 816 566	26,36145
<i>Eesti Pank</i>	0,2291	24 800 091	0,28170
<i>Banc Ceannais na hÉireann / Central Bank of Ireland</i>	1,3772	149 081 997	1,69338
<i>Bank of Greece</i>	2,0117	217 766 667	2,47355
<i>Banco de España</i>	9,6981	1 049 820 011	11,92459
<i>Banque de France</i>	16,6108	1 798 120 274	20,42430
<i>Banca d'Italia</i>	13,8165	1 495 637 102	16,98849
<i>Central Bank of Cyprus</i>	0,1750	18 943 762	0,21518

⁷ ECB Sprendimas (ES) 2020/138 2020 m. sausio 22 d. dėl ECB kapitalo apmokėjimo, kurį atlieka valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniai centriniai bankai, ir Sprendimo (ES) 2019/44 panaikinimo (ECB/2020/4), OL L 271, 2020 2 1, p. 6–8; ECB Sprendimas (ES) 2020/136 2020 m. sausio 22 d. dėl ECB kapitalo apmokėjimo, kurį atlieka ne euro zonos nacionaliniai centriniai bankai, ir dėl Sprendimo (ES) 2019/48 panaikinimo (ECB/2020/2), OL L 271, 2020 2 1, p. 1–3; ECB Sprendimas (ES) 2020/139 2020 m. sausio 22 d. kuriuo nustatomos ECB kapitalo dalių tarpusavio pervedimų tarp nacionalinių centrinių bankų ir apmokėto kapitalo pakoregavimo sąlygos ir kuriuo panaikinamas Sprendimas (ES) 2019/45 (ECB/2020/5), OL L 271, 2020 2 1, p. 9–14.

NCB	Kapitalo raktas 2022 12 31, proc.	Apmokėtasis ECB kapitalas 2022 12 31, Eur	Eurosistemos kapitalo raktas 2022 12 31, proc.
<i>Latvijas Banka</i>	0,3169	34 304 447	0,38965
Lietuvos bankas	0,4707	50 953 308	0,57876
<i>Banque centrale du Luxembourg</i>	0,2679	29 000 194	0,32940
<i>Bank Ċentrali ta' Malta / Central Bank of Malta</i>	0,0853	9 233 731	0,10488
<i>De Nederlandsche Bank</i>	4,7662	515 941 487	5,86042
<i>Oesterreichische Nationalbank</i>	2,3804	257 678 468	2,92689
<i>Banco de Portugal</i>	1,9035	206 054 010	2,34051
<i>Banka Slovenije</i>	0,3916	42 390 728	0,48150
<i>Národná banka Slovenska</i>	0,9314	100 824 116	1,14523
<i>Suomen Pankki – Finlands Bank</i>	1,4939	161 714 781	1,83687
Iš viso (euro zonos NCB)	81,3286	8 803 826 700	100,00000
<i>Българска народна банка (Bulgarijos nacionalinis bankas)</i>	0,9832	3 991 180	–
<i>Česká národní banka</i>	1,8794	7 629 194	–
<i>Danmarks Nationalbank</i>	1,7591	7 140 851	–
<i>Hrvatska narodna banka</i>	0,6595	2 677 160	–
<i>Magyar Nemzeti Bank</i>	1,5488	6 287 164	–
<i>Narodowy Bank Polski</i>	6,0335	24 492 255	–
<i>Banca Națională a României</i>	2,8289	11 483 573	–
<i>Sveriges Riksbank</i>	2,9790	12 092 886	–
Iš viso (ne euro zonos NCB)	18,6714	75 794 264	–
Iš viso	100,0000	8 879 620 963	100,00000

Lietuvos banko įnašo į ECB kapitalą pokyčiai atskleidžiami 10 pastaboje „Dalyvavimas ECB“.

4.2. Į ECB PERVESTOS UŽSIENIO ATSARGOS

Vadovaudamiesi ECBS ir ECB statuto 48 ir 30 straipsnių nuostatomis, NCB, prisijungdami prie Eurosistemos, perveda į ECB užsienio atsargų dalį, apskaičiuotą pagal NCB kapitalo rakto ir jau pervedusių užsienio atsargas NCB kapitalo raktų sumos santykį.

2022 m. gruodžio 31 d. NCB pervestos užsienio atsargos sudarė 40 344 mln. Eur. Lietuvos banko į ECB pervesta užsienio atsargų dalis atskleidžiama 11 pastaboje „Pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas“.

Už šias pervestas užsienio atsargas (išskyrus aukso dalį) NCB mokamos palūkanos pagal naujausią žinomą ribinę palūkanų normą, taikomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose⁸.

4.3. SKOLINIMAS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

Pagrindinės refinansavimo operacijos: jos vykdomos kas savaitę sudarant likvidumą didinančius grįžtamuosius sandorius, kurių terminas yra viena savaitė ir kurie įprastai vykdomi standartinių konkursų būdu. Šioms operacijoms tenka pagrindinis vaidmuo reguliuojant palūkanų normas, valdant likvidumą finansų rinkoje ir išreiškiant pinigų politikos poziciją.

Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos: šios operacijos vykdomos siekiant suteikti sandorio šalims papildomą ilgesnės trukmės refinansavimą. 2019 m. ECB valdančioji taryba nusprendė vykdyti septynias trečiosios serijos tikslines ilgesnės trukmės refinansavimo operacijas (TITRO III), o 2020 m. gruodžio mėn. ji šią seriją papildė trimis operacijomis, kurios buvo vykdomos 2021 m. birželio–gruodžio mėn. Šių operacijų trukmė yra treji metai. Pagal pirmas septynias TITRO III šių operacijų dalyviai turi galimybę kas ketvirtį gražinti visą arba dalį pasiskolintos sumos, pradėdant nuo 2021 m. rugsėjo mėn., kai nuo jų suteikimo yra praėję 12 mėn. Pagal vėlesnes tris TITRO III tokia galimybė yra nuo 2022 m. birželio mėn. Pagal ECB valdančiosios tarybos priimtus pradinis sprendimus kiekvienai TITRO III taikytina galutinė mažiausia palūkanų norma gali siekti operacijos laikotarpiu galiojančią vidutinę palūkanų normą už naudojimąsi indėlių

⁸ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2021 m. buvo lygi 0, 2022 m. pabaigoje – 2,5 proc.

galimybe. Vėliau, reaguodama į COVID-19 protrūkį, 2020 m.⁹ ECB valdančioji taryba nusprendė, kad nuo 2020 m. birželio 24 d. iki 2021 m. birželio 23 d. ir nuo 2021 m. birželio 24 d. iki 2022 m. birželio 23 d. trunkančiais laikotarpiais, dar atitinkamai vadinamais specialiu palūkanų normos laikotarpiu ir papildomu specialiu palūkanų normos laikotarpiu, taikytina mažiausia palūkanų norma gali siekti tais laikotarpiais galiojančią vidutinę palūkanų normą už naudojimąsi indėlių galimybe, sumažintą 50 bazinių punktų, tačiau bet koku atveju ne didesnę kaip –1 proc. Be to, 2022 m. spalio 27 d. ECB valdančioji taryba nusprendė, kad nuo 2022 m. lapkričio 23 d. iki kiekvienos neįvykdytos TITRO III termino arba išankstinio grąžinimo datos TITRO III palūkanų norma bus indeksuojama pagal vidutines šiuo laikotarpiu galiojančias pagrindines ECB palūkanų normas. Tą pačią dieną ECB valdančioji taryba nusprendė nustatyti tris papildomas savanoriško išankstinio grąžinimo datas, kad TITRO III dalyviai turėtų papildomų galimybių iš dalies arba visiškai grąžinti atitinkamas TITRO III paskolas prieš terminą. Šių operacijų faktinė palūkanų norma gali būti žinoma tik pasibaigus kiekvienai iš šių operacijų arba iš anksto grąžinus visą ar dalį pasiskolintos sumos, o prieš tai ją patikimai įvertinti galima tik tuo atveju, jeigu su palūkanų norma susiję duomenys apie specialų palūkanų normos ir papildomą specialų palūkanų normos laikotarpius yra perduoti sandorio šalims. Tai reiškia, kad, rengiant 2022 m. metines finansines ataskaitas, TITRO III sukauptoms palūkanoms apskaičiuoti buvo taikytas toks metodas: i) už laikotarpį iki 2022 m. birželio 23 d. taikyta palūkanų norma, nustatyta papildomam specialiam palūkanų normos laikotarpiui, dėl kurio su palūkanų normomis susiję duomenys sandorio šalims buvo perduoti 2022 m. birželio 10 d.; ii) už laikotarpį nuo 2022 m. birželio 24 d. iki lapkričio 22 d. palūkanų norma buvo susieta su vidutine pagrindine ECB palūkanų norma, galiojusia nuo atsiskaitymo dienos iki 2022 m. lapkričio 22 d., ir iii) už laikotarpį nuo 2022 m. lapkričio 23 d. iki gruodžio 31 d. palūkanų norma buvo indeksuota pagal vidutinę šiuo laikotarpiu galiojusią pagrindinę ECB palūkanų normą. Be to, 2022 m. taip pat atsižvelgiama ir į 2022 m. pinigų politikos palūkanų normų pokyčių įtaką iki specialaus palūkanų normos laikotarpio taikytoms palūkanoms.

Be to, 2021 m. paskirstytos keturios papildomos kas ketvirtį vykdomos specialiosios pandeminės ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos (SPITRO). Šių operacijų trukmė yra apytiksliai vieni metai. Trijų SPITRO terminas baigėsi 2022 m. Šios operacijos užtikrino euro zonos bankų sistemos likvidumą ir padėjo palaikyti sklandų pinigų rinkos veikimą užsitęsusių pandemijos laikotarpiu. SPITRO buvo vykdomos pagal fiksuotųjų palūkanų konkurso procedūrą ir paskirstant visą sumą. Šioms operacijoms taikoma 25 baziniais punktais sumažinta operacijos laikotarpiu galiojanti vidutinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose.

Koreguojamosios grįžtamosios operacijos: jos skirtos rinkos likvidumo situacijai reguliuoti ir palūkanų normoms valdyti, o ypač – nenumatytų rinkos svyravimų įtakai palūkanų normoms mažinti. Atsižvelgiant į jų pobūdį, šios operacijos vykdomos *ad hoc* pagrindu.

Struktūrinės grįžtamosios operacijos: tai grįžtamieji atvirosios rinkos sandoriai, vykdomi koreguojant Eurosistemos struktūrinę likvidumo poziciją finansų sektoriaus atžvilgiu standartinių konkursų būdu.

Ribinio skolinimo galimybė: tai Eurosistemos teikiama nuolatinė galimybė, pagal kurią sandorių šalys už iš anksto nustatytą palūkanų normą ir įkaitą gali gauti iš NCB vienos nakties paskolą.

Kreditai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole: tai sandorio šaliai sumokėtos piniginės lėšos tais atvejais, kai įkaito vertė viršija nustatytą vertės pokyčio ribą, ir tai reiškia, kad yra įkaito, susijusio su pinigų politikos operacijomis, perviršis.

2022 m. gruodžio 31 d. Eurosistemos NCB turimo turto, susijusio su pinigų politikos operacijomis, vertė sudarė 1 324 347 mln. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 2 201 882 mln. Eur). Lietuvos banko turimo turto, susijusio su pinigų politikos operacijomis, dalis atskleista 6 pastaboje „Su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais“.

Nuostoliai iš pinigų politikos operacijų gali susidaryti, jeigu sandorio šalis neįvykdo savo įsipareigojimų ir jeigu už pinigų politikos operacijas ji pateikė nepakankamą įkaitą. ECB valdančiosios tarybos sprendimu, nuostoliai dėl specifinio įkaito, kurį NCB gali priimti savo nuožiūra, nėra paskirstomi tarp Eurosistemos NCB.

4.4. PINIGŲ POLITIKOS TIKSLAIS LAIKOMI VERTYBINIAI POPIERIAI

2022 m. gruodžio 31 d. ECB ir euro zonos NCB turėjo vertybinių popierių, įsigytų pagal vertybinių popierių rinkų programą (VPRP), trečiąją padengtųjų obligacijų pirkimo programą (POPP3), turtu užtikrintų vertybinių popierių pirkimo programą (TUVPPP), viešojo sektoriaus pirkimo programą (VSPP)¹⁰, bendrovių sektoriaus pirkimo programą (BSPP) ir specialiąją pandeminę pirkimo programą (SPPP)¹¹.

⁹ 2020 m. balandžio 30 d. ir 2020 m. gruodžio 10 d. ECB valdančiosios tarybos sprendimai.

¹⁰ 2020 m. vasario 3 d. Sprendimas ECB/2020/9 dėl viešojo sektoriaus vertybinių popierių pirkimo antrinėse rinkose programos (nauja redakcija), OL L 39, 2020 2 12, p. 12.

¹¹ 2020 m. kovo 24 d. Sprendimas ECB/2020/17 dėl laikinos specialiosios pandeminės pirkimo programos, OL L 91, 2020 3 25, p. 1, su pakeitimais.

	Pradžios data	Pabaigos data	Sprendimo Nr.	Tinkami vertybiniai popieriai*
Pasibaigusios (nutrauktos) programos				
POPP1	2009 m. liepa	2010 m. birželis	ECB/2009/16	Euro zonos rezidentų padengtosios obligacijos
POPP2	2011 m. lapkritis	2012 m. spalis	ECB/2011/17	Euro zonos rezidentų padengtosios obligacijos
VPRP	2010 m. gegužė	2012 m. rugsėjis	ECB/2010/5	Euro zonoje išleisti viešojo ir privačiojo sektorių skolos vertybiniai popieriai**
Turto pirkimo programa (TPP)				
POPP3	2014 m. spalis	Aktyvi	ECB/2020/8 (su pakeitimais)	Euro zonos rezidentų padengtosios obligacijos
TUVPPP	2014 m. lapkritis	Aktyvi	ECB/2014/45 (su pakeitimais)	Euro zonos rezidentų išleisti turto užtikrinti aukščiausio prioriteto ir garantijomis užtikrinti vidutinio prioriteto vertybiniai popieriai
VSPP	2015 m. kovas	Aktyvi	ECB/2020/9 (nauja redakcija)	Euro zonos centrinės, regioninės arba vietos valdžios ar pripažintų agentūrų, taip pat euro zonoje veikiančių tarptautinių organizacijų ir daugiašalių plėtros bankų išleistos obligacijos
BSPP	2016 m. birželis	Aktyvi	ECB/2016/16 (su pakeitimais)	Euro zonoje įsteigtų nebankinių bendrovių išleistos obligacijos ir komerciniai popieriai
Specialioji pandeminė pirkimo programa (SPPP)				
SPPP	2020 m. kovas	Aktyvi	ECB/2020/17 (su pakeitimais)	Visos turto kategorijos, tinkamos pagal TPP***

* Kiti turto tinkamumo konkrečioms programoms kriterijai pateikiami ECB valdančiosios tarybos sprendimuose.

** Pagal VPRP buvo įsigyti tik penkių euro zonos išdų išleisti viešojo sektoriaus skolos vertybiniai popieriai.

*** Išimtis, leidžianti netaikyti tinkamumo kriterijų, buvo suteikta Graikijos vyriausybės išleistiems vertybiniais popieriams.

2022 m. pirmąjį ketvirtį Eurosistema toliau vykdė grynuosius vertybinių popierių pirkimus pagal TPP¹², įsigydama vertybinių popierių vidutiniškai už 20 mlrd. Eur per mėnesį. 2022 m. kovo mėn. ECB valdančioji taryba priėmė sprendimą¹³ patikslinti grynujų pirkimų sumas ir balandžio mėn. vykdyti grynuosius pirkimus už 40 mlrd., gegužės mėn. – už 30 mlrd. ir birželio mėn. – už 20 mlrd. Eur per mėnesį sumą, o 2022 m. birželio mėn. ji nusprendė¹⁴ nuo 2022 m. liepos 1 d. nutraukti grynuosius turto pirkimus pagal TPP. ECB valdančioji taryba ketina tęsti visų pagrindinių sumų, gautų iš vertybinių popierių išpirkimo suėjus jų terminui, reinvestavimą iki 2023 m. vasario pabaigos. Vėliau pagal TPP įsigytų vertybinių popierių portfelis bus mažinamas išmatuotu ir nuspėjamu tempu, nes Eurosistema nereinvestuos visų pagrindinių sumų, gautų iš vertybinių popierių išpirkimo suėjus jų terminui. Iki 2023 m. antrojo ketvirčio pabaigos nutarta mažinti sukaupto TPP portfelio dydį 15 mlrd. Eur per mėn. tempu, vėliau bus sprendžiama dėl tolesnio šio portfelio mažinimo tempo. ECB valdančioji taryba reguliariai vertins pagal TPP įsigytų vertybinių popierių portfelio mažinimo tempą taip užtikrindama, kad jis atitiktų bendrą pinigų politikos strategiją ir poziciją, siekdamą išsaugoti rinkos funkcionavimą ir tvirtai kontroliuoti trumpalaikes pinigų rinkos sąlygas.

Be to, vadovaujantis 2021 m. gruodžio mėn. ECB valdančiosios tarybos sprendimu¹⁵, 2022 m. pirmąjį ketvirtį Eurosistema toliau vykdė grynuosius turto pirkimus pagal SPPP¹⁶, tik mažesniu tempu negu ankstesnį ketvirtį. Remiantis tuo pačiu sprendimu, 2022 m. kovo pabaigoje gryniesi turto pirkimai pagal SPPP buvo nutraukti. ECB valdančioji taryba ketina reinvestuoti pagrindines sumas, gautas iš pagal SPPP įsigytų vertybinių popierių išpirkimo, suėjus jų terminui, bent iki 2024 m. pabaigos. Reinvestuodama ECB valdančioji taryba ir toliau palaikys lankstumą, siekdamą atremti su pandemija susijusią pinigų politikos perdavimo mechanizmo riziką. Nuoseklus SPPP portfelio mažinimas pasibaigus reinvestavimo terminui ateityje bus valdomas siekiant išvengti trikdžių tinkamam pinigų politikos pobūdžiui užtikrinti.

¹² Daugiau informacijos apie TPP pateikiama [ECB interneto svetainėje](#).

¹³ Žr. 2022 m. kovo 10 d. pranešimą spaudai apie ECB valdančiosios tarybos sprendimus.

¹⁴ Žr. 2022 m. birželio 9 d. pranešimą spaudai apie ECB valdančiosios tarybos sprendimus.

¹⁵ Žr. 2021 m. gruodžio 16 d. pranešimą spaudai apie ECB valdančiosios tarybos sprendimus.

¹⁶ Daugiau informacijos apie SPPP pateikiama [ECB interneto svetainėje](#).

Eurosistemos turimų vertybinių popierių vertė 2022 m. gruodžio 31 d.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Pasibaigusios (nutrauktos) programos	2 860 114	9 356 525
POPP1	–	428 897
POPP2	–	2 406 061
VPRP	2 860 114	6 521 567
TPP	3 253 653 296	3 123 381 560
POPP3	301 973 050	298 167 380
TUVPPP	22 894 683	28 402 721
VSPP vyriausybės (agentūrų) vertybiniai popieriai	2 309 438 192	2 222 598 917
VSPP tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai	275 228 136	264 536 991
BSPP	344 119 235	309 675 550
SPPP	1 680 665 751	1 580 665 411
Padengtosios obligacijos	6 051 662	6 072 868
Vyriausybės (agentūrų) vertybiniai popieriai	1 482 853 119	1 400 220 469
Tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai	145 687 092	130 590 451
Bendrovių sektoriaus vertybiniai popieriai	46 073 878	43 781 623
Iš viso	4 937 179 162	4 713 403 496

Pagal visas šias programas įsigyti vertybiniai popieriai Eurosistemos NCB balansuose parodomi amortizuota verte, sumažinta vertės sumažėjimu. Pagal ECBS ir ECB statuto 32 straipsnio 4 dalį, nuostolius, jei tokie susidarytų iš turimų vertybinių popierių, įsigytų pagal POPP3, VPRP, BSPP, SPPP (išskyrus vyriausybės vertybinius popierius) ir VSPP (išskyrus vyriausybės vertybinius popierius) dengtų visi Eurosistemos NCB proporcingomis dalimis pagal Eurosistemos kapitalo raktą. Šių vertybinių popierių bendra vertė 2022 m. gruodžio 31 d. buvo 1 095 390 mln. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 1 032 681 mln. Eur). Pagal POPP1 ir POPP2 įsigytų visų vertybinių popierių bei pagal VSPP ir SPPP įsigytų vyriausybės vertybinių popierių vertės sumažėjimo nuostolius dengtų patys NCB.

ECB valdančioji taryba reguliariai įvertina finansinę riziką, susijusią su vertybiniais popieriais, įsigytais pagal visas šias programas. Kasmet atskirai vertinamas kiekvienos vertybinių popierių programos vertės sumažėjimas. Tais atvejais, kai pastebima vertės sumažėjimo rodiklius, atliekama tolesnė analizė, siekiant įsitikinti, kad vertybinių popierių pinigų srautams vertės sumažėjimo įvykis įtakos neturėjo. Nustačius, kad vertybinių popierių vertė yra sumažėjusi, laikantis atsargumo principo, formuojami atidėjiniai pinigų politikos operacijų nuostoliams padengti. Vertybinių popierių, laikomų pinigų politikos tikslais, kurių vertės sumažėjimo nuostolius proporcingomis dalimis dengia visi Eurosistemos NCB, vertės sumažėjimas pripažįstamas kaip pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultato dalis.

Lietuvos banko turimų vertybinių popierių vertė atskleidžiama 8 pastaboje „Pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai“.

4.5. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS, SUSIJĘ SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS, EURAIS

Einamosios sąskaitos (įskaitant privalomųjų atsargų sistema): tai kredito įstaigų, kurioms taikomas reikalavimas laikyti privalomąsias atsargas, lėšų likučiai jų atsiskaitomosiose sąskaitose NCB, išskyrus lėšas, kuriomis negalima laisvai disponuoti, ir kredito įstaigų, kurios atleistos nuo privalomųjų atsargų reikalavimų, sąskaitų likučius, parodomus įsipareigojimų 3 straipsnyje „Kiti įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms eurai“.

Indėlių galimybė: Eurosistemos teikiama nuolatinė galimybė, pagal kurią sandorių šalys už iš anksto nustatytą palūkanų normą gali NCB padėti vienos nakties indėlių.

Terminuotieji indėliai: šie įsipareigojimai yra nustatyto termino ir fiksuotosios palūkanų normos likvidumo mažinimo koreguojamosios operacijos.

Koreguojamosios grįžtamosios operacijos: tai likvidumą mažinančios grįžtamosios operacijos, kurios atliekamos siekiant subalansuoti didelius likvidumo svyravimus.

Indėliai, susiję su įkaito vertės išlaikymo prievole: jie parodo sandorio šalies indėlių pavidalu sumokėtas pinigines lėšas tais atvejais, kai įkaito rinkos vertė yra mažesnė už nustatytą vertės pokyčio ribą, ir tai reiškia, kad trūksta su galiojančiomis pinigų politikos operacijomis susijusio įkaito.

4.6. DALYVAVIMAS MOKĖJIMO SISTEMOJE TARGET2

Dėl tarpvalstybinių mokėjimų, atliekamų per sistemą TARGET2¹⁷, ES centrinių bankų sąskaitose šioje sistemoje susidaro tarpusavio likučiai. Šie likučiai kasdien yra dengiami tarpusavyje ir tada priskiriami ECB, kiekvienam NCB paliekant vieną grynąją poziciją tik ECB atžvilgiu. Lietuvos banko vidiniai Eurosistemos likučiai, susidarę TARGET2 ECB atžvilgiu, parodomi balanso straipsniuose „Kitos Eurosistemos pretenzijos (grynosios)“ arba „Kiti Eurosistemos įsipareigojimai (grynieji)“. Už šiuos likučius gaunamos arba mokamos palūkanos, skaičiuojamos pagal ribinę palūkanų normą, taikomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose.

4.7. PINIGŲ POLITIKOS PAJAMŲ PASKIRSTYMAS

Eurosistemos NCB pinigų politikos pajamos, uždirbtos vykdant Eurosistemos pinigų politikos funkcijas, pagal ECB ir ECB statuto 32 straipsnį, skaičiuojamos ir paskirstomos NCB proporcingai jų Eurosistemos kapitalo raktams kiekvienų finansinių metų pabaigoje.

Eurosistemos NCB pinigų politikos pajamos – tai pajamos, uždirbtos iš nustatyto turto, laikomo įsipareigojimų bazei padengti.

Pagrindiniai nustatyto turto straipsniai yra tokie: su pinigų politikos operacijomis susijęs skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais; pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai; grynosios vidinės Eurosistemos pretenzijos, atitinkančios ECB pervestas užsienio atsargas, taip pat susidariusios dėl TARGET2 operacijų ir dėl eurų banknotų paskirstymo Eurosistemoje; sukauptos palūkanos už ilgesnio nei vieni metai termino pinigų politikos operacijas; tam tikras kiekis aukso, nustatomas proporcingai kapitalo raktui.

Pagrindiniai įsipareigojimų bazės straipsniai: banknotai apyvartoje; su pinigų politikos operacijomis susiję įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms eurais; grynieji vidiniai Eurosistemos įsipareigojimai dėl TARGET2 operacijų ir dėl eurų banknotų paskirstymo Eurosistemoje.

Už įsipareigojimų bazės straipsnius ir (arba) nustatyto turto straipsnius sumokėtos palūkanos atimamos iš už šiuos straipsnius NCB surinktų pinigų politikos pajamų. Už skirtumą, susidariusį tarp NCB nustatyto turto vertės ir įsipareigojimų bazės vertės, skaičiuojamos palūkanos, tam skirtumui taikant naujausią žinomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų ribinę palūkanų normą¹⁸. Be to, pinigų politikos pajamų skaičiavimo tikslais laikoma, kad iš aukso pajamų neuždirbama, o iš vertybinių popierių, įsigytų pagal POPP1 (ECB sprendimas ECB/2009/16), POPP2 (ECB sprendimas ECB/2011/17), vyriausybės vertybinių popierių, įsigytų pagal VSPP (ECB sprendimas ECB/2020/9), ir vyriausybės vertybinių popierių, įsigytų pagal SPPP (ECB sprendimas ECB/2020/17) pajamų uždirbama, šių popierių likučiams taikant naujausią žinomą Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų ribinę palūkanų normą.

Suskaičiavus per finansinius metus visų Eurosistemos NCB uždirbtas pinigų politikos pajamas ir gautą rezultatą paskirsčius NCB proporcingai pagal jų kapitalo raktus, skirtumai tarp kiekvieno NCB surinktų (angl. *pooled*) ir pagal Eurosistemos kapitalo raktą jam tenkančių pinigų politikos pajamų apmokami per TARGET2. Lietuvos bankui paskirstytos grynosios pinigų politikos pajamos (išlaidos) atskleistos 34 pastaboje „Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“.

4.8. GRYNOJO FINANSINIO TURTO VALDYMAS

Eurosistemos NCB ir ECB yra sudarę Susitarimą dėl grynojo finansinio turto (angl. *Agreement on Net Financial Assets*, ANFA), jame nustatytas didžiausias kiekvieno NCB ir ECB ne pinigų politikos tikslais laikomo grynojo finansinio turto dydis ir jo valdymas. Sutartimi reglamentuojamą grynąjį finansinį turtą daugiausia sudaro įsipareigojimų bazės lėšos, gautos vykdant pinigų politikos operacijas, kurios tuo metu nėra tiesiogiai naudojamos pinigų politikai vykdyti (žr. Aiškinamojo rašto 4.7 dalį „Pinigų politikos pajamų paskirstymas“). Tokį turtą įprastai sudaro aukso ir užsienio atsargos, investicijos eurais.

Lietuvos bankas grynojo finansinio turto dydį nustato atsižvelgdamas į rinkos sąlygas ir investavimo galimybes bei apribojimus. Vidutinis grynojo finansinio turto dydis negali būti didesnis, nei pagal susitarimą nustatoma grynojo finansinio turto maksimali riba. 2022 m., kaip ir 2021 m., Lietuvos banko vidutinis grynojo finansinio turto dydis atitiko šio susitarimo nuostatas.

4.9. ECB PELNO PASKIRSTYMAS

Jei ECB valdančioji taryba nenusprendžia kitaip, ECB senjoražo pajamas, gautas iš ECB priskirtų 8 proc. visų apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų, taip pat pajamas iš vertybinių popierių, įsigytų pagal vertybinių

¹⁷ Transeuropinė automatizuota realaus laiko atskirųjų atsiskaitymų skubių pervedimų sistema.

¹⁸ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2021 m. buvo lygi 0, 2022 m. pabaigoje – 2,5 proc.

popierių programas (VPRP, POPP3, TUVPPP, VSPP ir SPPP), ECB paskirsto kitų metų sausio mėn. kaip tarpinį pelną¹⁹. Sprendimas neskirstyti minėtų pajamų priimamas, kai, remdamasi ECB vykdomosios valdybos parengtu pagrįstu vertinimu, ECB valdančioji taryba tikisi, kad ECB patirs bendrąjį metinį nuostolį arba gaus metinį grynąjį pelną, kuris bus mažesnis už šias pajamas. Gautą tarpinį ECB pelno paskirstymo rezultatą euro zonos NCB pripažįsta pajamomis tų finansinių metų, kuriais šios pajamos buvo uždirbtos, o ne kuriais buvo gautos.

Galutinis pelnas paskirstomas ECB kapitalo dalininkams proporcingai jų Eurosistemos kapitalo raktui pagal ECBS ir ECB statuto 33 straipsnio nuostatas, ECB valdančiajai tarybai patvirtinus ECB metines finansines ataskaitas. Gautą galutinį ECB pelno paskirstymo rezultatą NCB pripažįsta finansinių metų, kuriais jis gautas, pajamomis.

ECB pelno paskirstymo metu pervestos sumos atskleidžiamos pelno (nuostolio) ataskaitos 4 straipsnyje „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“ (žr. 33 pastabą „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“).

5. ĮVYKIAI PO BALANSO DATOS. HRVATSKA NARODNA BANKA PRISIJUNGĖ PRIE EUROSISTEMOS

Vadovaudamasi 2022 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimu 2022/1211/ES, priimtu pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 140 straipsnio 2 dalį, Kroatija 2023 m. sausio 1 d. įsivedė bendrąją valiutą. Pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 1 dalį ir 2022 m. gruodžio 30 d. ECB valdančiosios tarybos priimtus teisės aktus²⁰, 2023 m. sausio 1 d. *Hrvatska narodna banka* sumokėjo likusią savo ECB kapitalo dalį. Pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 1 dalį ir 30 straipsnio 1 dalį, 2023 m. sausio 1 d. *Hrvatska narodna banka* pervedė ECB užsienio atsargų sumą, atitinkančią jo pasirašytojo kapitalo dalį. Dėl kapitalo rakto pasikeitimo *Hrvatska narodna banka* prisijungus prie Eurosistemos, Lietuvos banko dalis ECB apmokėtajame kapitale (Eurosistemos raktas) sumažėjo nuo 0,57876 iki 0,57411 proc. Lietuvos banko dalis ECB pasirašytajame kapitale yra 0,4707 proc.

6. PASTABOS DĖL BALANSO

1 PASTABA. AUKSAS IR GAUTINAS AUKSAS

	2022 12 31	2021 12 31
Aukso kiekis		
Trojos uncijomis	187 419	187 407
Kilogramais	5 829	5 829
Trojos uncijos kaina, Eur	1 706,075	1 609,483
Aukso vertė, tūkst. Eur	319 752	301 628

Aukso investicijos

(Trojos uncijomis)

	2022 12 31	2021 12 31
Apsikeitimo sandoriai	171 419	187 407
Terminuotieji indėliai	16 000	–
Iš viso	187 419	187 407

2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas visą turimą auksą buvo investavęs į aukso indėlius ir aukso apsikeitimo sandorius.

Aukso kiekis 2022 m., palyginti su 2021 m., padidėjo dėl aukso luitų svorio skirtumo, atsiradusio atsiskaitant pagal aukso investavimo sandorius.

Aukso vertės padidėjimą 2022 m. lėmė finansų rinkose pakilusi aukso kaina.

¹⁹ 2014 m. gruodžio 15 d. ECB sprendimas (ES) 215/298 dėl tarpinio Europos Centrinio Banko pajamų paskirstymo (ECB/2014/57), OL L 53, 2015 2 25, p. 24, su pakeitimais. Neoficialų konsoliduotą tekstą su pakeitimų sąrašu galima rasti [čia](#).

²⁰ 2022 m. gruodžio 30 d. ECB sprendimas (ES) 2023/135 dėl *Hrvatska narodna banka* atliekamų kapitalo apmokėjimų, užsienio atsargų pervedimų ir įnašų į Europos Centrinio Banko atsargas ir atidėjinius, OL L 17, 2023 1 19, p. 94-98; 2022 m. gruodžio 30 d. *Hrvatska narodna banka* ir Europos Centrinio Banko susitarimas dėl Europos Centrinio Banko kredituojamo *Hrvatska narodna banka* reikalavimo pagal ECBS ir ECB statuto 30 straipsnio 3 dalį, OL C 18, 2023 1 19, p. 1-3.

2 PASTABA. IŠ TVF GAUTINOS LĖŠOS

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
SST likutis sąskaitoje TVF	711 953	721 370
Grynoji atsargų pozicija TVF	140 233	129 812
Lietuvos kvota TVF	553 150	546 306
TVF sąskaitos Nr. 1 Lietuvos banke likutis	(412 917)	(416 494)
Iš viso	852 186	851 182

Didžiąją dalį Lietuvos banko valdomoje TVF sąskaitoje esančių SST sudaro TVF Lietuvos Respublikai pagal 2009 ir 2021 m. bendruosius SST paskirstymus suteiktos 560 492 tūkst. SST. Jų atitikmuo (701 568 tūkst. Eur) parodomas Lietuvos banko balanso įsipareigojimų 9 straipsnyje „TVF suteiktų specialiųjų skolinimosi teisių atitikmuo“.

Be to, 2021 m. Lietuvos bankas ir TVF pasirašė savanoriškos SST prekybos susitarimą (angl. *Voluntary Trading Arrangement*). Pagal jį, esant Lietuvos banko pritarimui, TVF gali Lietuvos banko vardu susitarti dėl SST pardavimo ar pirkimo už eurus, neperžengdamas nustatytos didžiausios ir mažiausios SST prekybos apimties. 2022 m. Lietuvos bankas pagal šį susitarimą pardavė 17 287 tūkst. SST (2021 m. nupirko 22 715 tūkst. SST) už eurus. Parduoti SST sumažino Lietuvos banko sąskaitos TVF likutį. Už sąskaitoje TVF esančių SST likutį Lietuvos bankas gauna palūkanas, o už Lietuvos Respublikos gautas SST pagal TVF paskirstymą moka palūkanas. Sustiprėjusios SST euro atžvilgiu darė teigiamą įtaką 2022 m. SST likučio sąskaitoje TVF vertei.

Lietuvos bankas Lietuvos Respublikos vardu vykdo TVF fiskalinės agentūros funkcijas. Lietuvos kvota TVF apibrėžia jos dalyvavimo ir balsavimo teisę TVF. Lietuvos įsipareigojimai TVF parodomi TVF sąskaitoje Nr. 1, esančioje Lietuvos banke. Nuo 2018 m. Lietuvos bankas Lietuvos Respublikos vardu vykdo TVF finansines operacijas, naudodamas Lietuvos banko finansinį turta.

Grynosios atsargų pozicijos padidėjimą 2022 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2021 m. gruodžio 31 d., lėmė dalyvavimas finansinių operacijų plane: pagal jį 2022 m. Lietuvos bankas suteikė papildomą 7 mln. SST (2021 m. – 20 mln. SST) finansavimą. Už lėšas, pervestas pagal finansinių operacijų planą, Lietuvos bankas gauna palūkanų.

2020 m. Lietuvos bankas su TVF pasirašė dvišalį skolinimo susitarimą, pagal kurį Lietuvos bankas prireikus TVF suteiktų iki 297 mln. Eur paskolų iš savo finansinio turto. Pagal susitarimą tokiomis skolinimosi teisėmis TVF galėtų pasinaudoti tokiu atveju, jei TVF neužtektų turimų išteklių reikiamam skolinimo pajėgumui užtikrinti. 2022 m. Lietuvos bankas nesuteikė paskolų pagal šį susitarimą.

2022 m. Lietuvos bankas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė nusprendė prisidėti prie naujos TVF finansinės iniciatyvos – TVF Atsparumo ir tvarumo fondo (angl. *Resilience and Sustainability Trust*), kuriuo TVF teikia ilgesnio laikotarpio paskolas ir remia ekonominį atsparumą ir tvarumą didinančias struktūrines reformas klimato kaitos ir pasirengimo pandemijoms srityse. 2023 m. sausio 20 d. įsigaliojus Lietuvos banko ir TVF susitarimui dėl Lietuvos banko įnašo į TVF Atsparumo ir tvarumo fondo paskolos ir depozito sąskaitas, 2023 m. vasario 1 d. Lietuvos bankas pervadė 13,9 mln. SST įnašą į depozito sąskaitą. Įnašas į paskolos sąskaitą sudaro 69,4 mln. SST, šias lėšas Lietuvos bankas yra įsipareigojęs paskolinti TVF Atsparumo ir tvarumo fondo įgyvendinamoms TVF programoms.

3 PASTABA. SĄSKAITOS BANKUOSE IR INVESTICIJOS Į VERTYBINIUS POPIERIUS, IŠORĖS PASKOLOS IR KITAS IŠORĖS TURTAS UŽSIENIO VALIUTA

Šį balanso straipsnį sudaro Lietuvos banko sąskaitų likučiai, terminuotieji indėliai, investicijos į vertybinius popierius, atpirkimo investavimo sandoriai ir kitos investicijos su ne euro zonos rezidentais užsienio valiuta.

(tūkst. Eur)

	USD	CAD	JPY	GBP	CZK	Kitos	Iš viso
2022 12 31							
Sąskaitų likučiai	1 788	2 623	500 548	8 665	108 232	24 692	646 549
Terminuotieji indėliai	6 657	-	-	-	-	-	6 657
Skolos vertybiniai popieriai	1 748 678	527 419	-	453 997	-	-	2 730 093
Apyvartiniai nuosavybės	565 695	-	-	-	-	-	565 695

	USD	CAD	JPY	GBP	CZK	Kitos	Iš viso
vertybiniai popieriai							
Atpirkimo investavimo sandoriai	10 126	-	-	-	-	-	10 126
Kitos investicijos	724	-	-	-	-	-	724
Iš viso	2 333 667	530 042	500 548	462 663	108 232	24 692	3 959 843
2021 12 31							
Sąskaitų likučiai	1 448	690	388 896	681	910 375	2 185	1 304 276
Terminuotieji indėliai	42 734	-	-	-	-	-	42 734
Skolos vertybiniai popieriai	1 636 752	712 772	-	453 154	-	96 802	2 899 480
Apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai	309 056	-	-	-	-	-	309 056
Atpirkimo investavimo sandoriai	122 550	-	-	-	-	-	122 550
Kitos investicijos	205	-	-	-	-	-	205
Iš viso	2 112 744	713 463	388 896	453 835	910 375	98 987	4 678 300

2022 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2021 m. gruodžio 31 d., šis balanso straipsnis sumažėjo 718 457 tūkst. Eur. Tai daugiausia lėmė sumažėję sąskaitų likučiai Čekijos kronomis dėl metų pabaigoje susidariusių nepalankių sąlygų pinigų rinkoje sudaryti trumpos trukmės sandorius. 2022 m. Lietuvos banko strateginė investicijų struktūra iš esmės nepasikeitė: buvo šiek tiek padidintos investicijos į JAV vyriausybės vertybinius popierius, sumažintos investicijos į Kanados vyriausybės vertybinius popierius ir atsisakyta investicijų į Kinijos vyriausybės vertybinius popierius. Investicijos į biržoje prekiaujamų fondų vienetus padidėjo įgyvendinant aktyvaus investicijų valdymo sprendimus.

2022 m. šio balanso straipsnio bendros vertės padidėjimui įtakos turėjo ir euro atžvilgiu pabrangęs JAV doleris.

Sąskaitų bankuose ir investicijų į vertybinius popierius, išorės paskolų ir kito išorės turto pasiskirstymas pagal emitento ir sandorio šalies ekonominę erdvę (tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
JAV	2 279 291	2 020 593
Kanada	564 739	756 468
Japonija	528 870	426 856
Didžioji Britanija	396 071	386 303
Ne euro zonos ES valstybės narės	108 308	749 546
Tarptautinės finansų įstaigos	53 030	203 005
Kitos šalys	29 535	135 529
Iš viso	3 959 843	4 678 300

4 PASTABA. PRETENZIJOS EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

(tūkst. Eur)

	JPY	USD	GBP	Kitos	Iš viso
2022 12 31					
Sąskaitų likučiai	1 760	740	235	33	2 768
Iš viso	1 760	740	235	33	2 768
2021 12 31					
Sąskaitų likučiai	-	1 029	487	100	1 616
Iš viso	-	1 029	487	100	1 616

5 PASTABA. PRETENZIJS NE EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Ši balanso straipsnį sudaro Lietuvos banko sąskaitų likučiai ir investicijos į skolos vertybinius popierius eurais su ne euro zonos rezidentais.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Sąskaitų likučiai	4	1
Skolos vertybiniai popieriai	92 400	19 694
Iš viso	92 405	19 695

6 PASTABA. SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS SUSIJĘS SKOLINIMAS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijos	1 628 810	1 628 810
Iš viso	1 628 810	1 628 810

2022 m. gruodžio 31 d., kaip ir 2021 m. gruodžio 31 d., visą Lietuvos banko ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų likutį sudarė suteiktas papildomas refinansavimas pagal TITRO III.

Šios operacijos plačiau apibūdintos Aiškinamojo rašto 4.3 dalyje „Skolinimas euro zonos kredito įstaigoms eurais“.

2022 m. (kaip ir 2021 m.) šių pinigų politikos operacijų vertės sumažėjimo nuostolių nebuvo nustatyta.

7 PASTABA. KITOS PRETENZIJS EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodyti su pinigų politikos operacijomis nesusiję Lietuvos banko sąskaitų likučiai kredito įstaigose, jie 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 1 606 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 904 tūkst. Eur).

8 PASTABA. PINIGŲ POLITIKOS TIKSLAIS LAIKOMI VERTYBINIAI POPIERIAI

Šiame straipsnyje parodomi Lietuvos banko pagal VSPP įsigyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai bei pagal SPPP įsigyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybiniai popieriai, kurie balanse parodomi amortizuota verte (žr. Aiškinamojo rašto 4.4 dalį „Pinigų politikos tikslais laikomi vertybiniai popieriai“).

(tūkst. Eur)

	2022 12 31		2021 12 31	
	amortizuota vertė	rinkos vertė	amortizuota vertė	rinkos vertė
VSPP	10 176 317	8 373 661	10 376 684	10 971 470
Tarptautinių institucijų vertybiniai popieriai	5 853 756	4 899 988	6 505 184	7 069 089
Lietuvos Respublikos Vyriausybės (agentūrų) vertybiniai popieriai	4 322 562	3 473 673	3 871 499	3 902 381
SPPP	2 809 013	2 244 520	2 615 598	2 573 700
Lietuvos Respublikos Vyriausybės (agentūrų) vertybiniai popieriai	2 809 013	2 244 520	2 615 598	2 573 700
Iš viso	12 985 330	10 618 180	12 992 282	13 545 170

Lentelėje vertybinių popierių rinkos vertė pateikta tik atskleidimo tikslais, ji nėra įtraukta į balansą.

ECB valdančioji taryba, remdamasi vertės sumažėjimo testo rezultatais, nusprendė, kad pagal 2022 m. gruodžio 31 d. būklę visi numatomi pinigų srautai iš vertybinių popierių, įsigytų pagal VSPP ir pagal SPPP, bus gauti ir todėl 2022 m. (kaip ir 2021 m.) šiame straipsnyje parodytų Lietuvos banko turimų vertybinių popierių vertės sumažėjimo nuostolių nebuvo nustatyta.

9 PASTABA. KITI VERTYBINIAI POPIERIAI

Šiame straipsnyje parodyti Lietuvos banko turimi euro zonos rezidentų apyvartiniai nuosavybės vertybiniai popieriai, kurių likutis 2022 m. gruodžio 31 d. sudarė 365 286 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 303 007 tūkst. Eur). Šie vertybiniai popieriai 2021 ir 2022 m. buvo vertinami rinkos verte.

2022 m. gruodžio 31 d. apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių likutis padidėjo įgyvendinus aktyvaus investicijų valdymo sprendimus.

10 PASTABA. DALYVAVIMAS ECB

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Lietuvos banko įnašas į ECB kapitalą	50 953	47 422
Lietuvos banko įnašas į ECB rezervus ir atidėjinius, prilyginamus rezervams	162 454	162 454
Iš viso	213 408	209 877

Vadovaujantis ECBS ir ECB statuto 29 straipsniu, NCB dalys pasirašytajame ECB kapitale perskaičiuojamos kas penkeri metai arba pasikeitus ECBS NCB sudėčiai. Paskutinį kartą kapitalo raktas pakoreguotas 2020 m. vasario 1 d. dėl 2020 m. sausio 31 d. įvykusio Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES, o kartu ir *Bank of England* išstojimo iš ECBS. Po šio koregavimo Lietuvos bankui tenkantis kapitalo raktas padidėjo 0,0648 proc. punkto ir nuo 2020 m. vasario 1 d. sudaro 0,4707 proc.

2020 m. ECB apmokėtasis kapitalas nepakito, nes, *Bank of England* išstojus iš ECBS, jo anksčiau apmokėtą kapitalo dalį padengė kiti NCB. Be to, ECB valdančioji taryba nusprendė, kad euro zonos NCB dviem metinėmis įmokomis visiškai apmokės jų padidėjusią pasirašytojo ECB kapitalo dalį 2021 ir 2022 m. Lietuvos bankui 2021 m. gruodžio 29 d. sumokėjus pirmąją 3 531 tūkst. Eur įmoką, Lietuvos bankui tenkanti apmokėtojo ECB kapitalo dalis padidėjo iki 47 422 tūkst. Eur. Po antrosios įmokos apmokėjimo 2022 m. gruodžio 28 d. Lietuvos banko ECB apmokėtojo kapitalo dalis padidėjo iki 50 953 tūkst. Eur.

Lietuvos bankas, pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 2 dalį, yra įnešęs 162 454 tūkst. Eur į ECB rezervus ir į atidėjinius.

11 PASTABA. PRETENZIJOS, ATITINKANČIOS PERVESTAS UŽSIENIO ATSARGAS

Lietuvos bankas, tapęs Eurosistemos dalimi, pagal ECBS ir ECB statuto 48 straipsnio 1 dalį, į ECB yra pervedęs užsienio atsargų dalį.

Šiame balanso straipsnyje parodomas Lietuvos banko pretenzijos, atitinkančios pervestas užsienio atsargas, nuo 2020 m. vasario 1 d. sudaro 233 496 tūkst. Eur. Pagal ECBS ir ECB statuto 30 straipsnio 2 dalį kiekvieno NCB pervestos užsienio atsargos nustatomos proporcingai jo daliai pasirašytajame ECB kapitale. 2022 m. jokių pokyčių nebuvo.

12 PASTABA. GRYNOSIOS PRETENZIJOS, SUSIJUSIOS SU EURŲ BANKNOTŲ PASKIRSTYMU EUROSISTEMOJE

Šiame straipsnyje parodomas vidinis Eurosistemos likutis, susijęs su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje (žr. Aiškinamojo rašto 2.15 dalį „Banknotai ir monetos apyvartoje“ ir 19 pastabą „Banknotai apyvartoje“)²¹. 2022 m. gruodžio 31 d., palyginti su 2021 m. gruodžio 31 d., šis likutis sumažėjo 504 060 tūkst. Eur, arba 33 proc. Tai lėmė didesnis Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominaliosios vertės padidėjimas (10 %), palyginti su visos Eurosistemos banknotų apyvartoje nominaliosios vertės padidėjimu (2 %).

13 PASTABA. KITOS GRYNOSIOS EUROSISTEMOS PRETENZIJOS (ĮSIPAREIGOJIMAI)

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Likutis TARGET2 sąskaitoje	7 089 655	14 928 380
Pinigų politikos pajamų paskirstymas	(69 953)	(87 176)
Kitos Eurosistemos pretenzijos	1 125	1 558
Kitos gryniosios Eurosistemos pretenzijos (įsipareigojimai)	7 020 828	14 842 762

²¹ Bendra apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertė paskirstoma Eurosistemos centriniais bankams kiekvieno mėnesio paskutinę darbo dieną pagal banknotų paskirstymo raktą. ECB skiriama 8 proc. visų apyvartoje cirkuliuojančių eurų banknotų vertės, kiti 92 proc. paskirstomi NCB. Kiekvienas NCB savo balanse parodo išleistų eurų banknotų dalį, atitinkančią jo apmokėtojo ECB kapitalo dalį. Skirtumas tarp eurų banknotų, priskirtų NCB pagal jo apmokėtojo ECB kapitalo dalį, vertės ir faktiškai į apyvartą išleistų eurų banknotų vertės parodomas kaip „Gryniosios pretenzijos (įsipareigojimai), susijusios su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje“.

Kitas grynasias Eurosistemos pretenzijas (įsipareigojimus) sudaro: 1) Lietuvos banko grynas vidinis Eurosistemos likutis, susidaręs ECB atžvilgiu dėl pervedimų, kuriuos per TARGET2 atliko ir gavo ECBS NCB ir ECB; 2) grynas likutis ECB atžvilgiu, susijęs su mokėtina pinigų politikos pajamų paskirstymo suma (žr. 34 pastabą „Grynas pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas“); 3) grynas likutis ECB atžvilgiu, susijęs su kitomis gautinomis ar mokėtinomis sumomis, įskaitant Lietuvos banko gautiną sumą, susijusią su tarpiniu ECB pelno paskirstymu (žr. 33 pastabą „Pajamos iš nuosavybės finansinių priemonių“).

Likučio TARGET2 sąskaitoje sumažėjimą daugiausia lėmė 2022 m. sumažėję kredito įstaigų einamųjų sąskaitų (įskaitant privalomųjų atsargų sistema) bei euro zonos rezidentų (valdžios sektoriaus ir Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių) sąskaitų likučiai eurais. Likutį TARGET2 sąskaitoje didino indėlių galimybės likutis (žr. 20 pastabą „Įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms, susiję su pinigų politikos operacijomis, eurais“ ir 21 pastabą „Įsipareigojimai kitiems euro zonos rezidentams eurais“).

Į kitas Eurosistemos pretenzijas 2021 m. taip pat buvo įtraukta Lietuvos banko gautina suma, susijusi su ECB tarpiniu pelno paskirstymu. 2022 m. ECB valdančioji taryba, atsižvelgdama į ECB bendrą finansinį metų rezultatą, nusprendė pasilikti visas pajamas, gautas iš apyvartoje esančių banknotų, taip pat pajamas, gautas iš vertybinių popierių, išgytų pagal VPRP, TPP ir SPPP (žr. Aiškinamojo rašto 4.9 dalį „ECB pelno paskirstymas“). Todėl 2022 m. pabaigoje nebuvo jokios gautinos sumos, susijusios su ECB tarpiniu pelno paskirstymu.

14 PASTABA. ILGALAIKIS MATERIALUSIS IR NEMATERIALUSIS TURTAS

(tūkst. Eur)

	Materialusis turtas				Nematerialusis turtas (įskaitant nebaigtą kurti)	Nuomos teise naudojamas turtas	Iš viso
	žemė ir pastatai (įskaitant nebaigtą statybą)	pinigų skaičiavimo įranga (įskaitant nebaigtą montuoti)	kompiuterių įranga (įskaitant nebaigtą montuoti)	kitas materialusis turtas (įskaitant nebaigtą montuoti)			
Įsigijimo vertė 2021 12 31	39 961	8 699	13 535	8 067	19 427	3 142	92 831
Padidėjimas 2022 m.	505	36	2 473	84	2 914	1 848	7 862
Sumažėjimas 2022 m.	(3 302)	-	(32)	(227)	-	-	(3 561)
Įsigijimo vertė 2022 12 31	37 163	8 735	15 977	7 924	22 341	4 991	97 131
Sukauptas nusidėvėjimas (amortizacija) 2021 12 31	(22 620)	(5 690)	(10 671)	(5 986)	(9 785)	(1 951)	(56 704)
Nusidėvėjimas (amortizacija) 2022 m.	(633)	(322)	(1 153)	(152)	(1 444)	(925)	(4 629)
Nurašytas nusidėvėjimas (amortizacija) 2022 m.	3 302	-	32	227	-	-	3 561
Sukauptas nusidėvėjimas (amortizacija) 2022 12 31	(19 951)	(6 012)	(11 792)	(5 911)	(11 229)	(2 876)	(57 772)
Likutinė vertė 2022 12 31	17 212	2 723	4 185	2 013	11 112	2 114	39 359
Likutinė vertė 2021 12 31	17 340	3 008	2 865	2 081	9 641	1 191	36 127

Ilgalaikio turto padidėjimui 2022 m. didžiausią įtaką turėjo keturių Lietuvos banko viduje projektų būdu kuriamų nematerialiojo turto objektų pripažinimas ilgalaikiu turtu (2 747 tūkst. Eur), investicijos į kompiuterių įrangos atnaujinimą (2 473 tūkst. Eur) ir sudaryta nauja patalpų nuomos sutartis (1 786 tūkst. Eur). Ilgalaikis turtas sumažėjo nurašius iš balanso 2022 m. demontuoto pastato vertę. Pastatas demontuotas įgyvendinant Lietuvos banko pastatų komplekso, esančio Vilniuje, Žirmūnų g. 151, atnaujinimo projektą.

Lietuvos bankas nėra sudaręs sandorių, pagal kuriuos būtų įkeistas Lietuvos banko materialusis turtas.

15 PASTABA. KITAS FINANSINIS TURTAS

Šiame straipsnyje parodomi Lietuvos banko sąskaitų likučiai euro zonos rezidentų institucijose (ne kredito įstaigose) eurais, taip pat Lietuvos banko reikmėms laikomos investicijos į neapyvartines nuosavybės priemones, kuriomis viešai neprekiuojama ir jų kaina nėra kotiruojama rinkoje.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Sąskaitų likučiai	452 881	409 223
Tarptautinių atsiskaitymų banko akcijos	3 334	3 334
SWIFT akcijos	177	177
VšĮ Pinigų plovimo prevencijos kompetencijų centro steigimo įnašas	143	143
Iš viso	456 534	412 877

Lietuvos banko sąskaitos likutis atspindi Lietuvos banko, kaip RT1²² dalyvio, poziciją, kurią sudaro Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių – momentinių mokėjimo paslaugų naudotojų – lėšos, skirtos RT1 mokėjimams vykdyti.

Lietuvos bankas yra Tarptautinių atsiskaitymų banko (TAB) narys, turintis 1 070 akcijų, kurių įsigijimo vertė yra 3 334 tūkst. Eur, o kiekvienos akcijos nominalioji vertė – 5 000 SST. 2022 m. už TAB akcijas Lietuvos bankas gavo 372 tūkst. Eur dividendų (2021 m. – 669 tūkst. Eur).

Lietuvos bankas turi 37 SWIFT akcijas, jų įsigijimo vertė yra 177 tūkst. Eur. Dividendai už šias akcijas nemokami.

Lietuvos bankas yra vienas iš viešosios įstaigos „Pinigų plovimo prevencijos kompetencijų centras“ steigėjų, 2021 m. įnešęs 143 tūkst. Eur piniginių įnašą šios įstaigos įstatiniam kapitalui formuoti.

16 PASTABA. NEBALANSINIŲ PRIEMONIŲ PERKAINOJIMO SKIRTUMAI

Šiuose straipsniuose parodomi pagal nebalansinėse sąskaitose atvaizduojamus valiutų keitimo sandorius gautinų ir mokėtinų užsienio valiutų perkainojimo pagal rinkos kursą rezultatai, taip pat išankstinių valiutų keitimo sandorių be įvykdymo, vertybinių popierių ir palūkanų normų apsikeitimo sandorių perkainojimo pagal jų rinkos kainą rezultatai.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31		2021 12 31	
	teigiami skirtumai	neigiami skirtumai	teigiami skirtumai	neigiami skirtumai
Valiutų keitimo sandoriai	32 207	7 907	20 490	35 987
Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo	7 871	–	964	321
Vertybinių popierių sandoriai	108	1 247	59	77
Palūkanų normų apsikeitimo sandoriai	–	155	–	–
Iš viso	40 186	9 310	21 513	36 385

17 PASTABA. SUKAUPTOS PAJAMOS IR BŪSIMŲJŲ LAIKOTARPIŲ IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Sukauptos palūkanų pajamos	83 420	54 331
Už pinigų politikos tikslais laikomus vertybinius popierius	48 881	45 595
Už vidines Eurosistemos pretenzijas	17 915	–
Už kitus vertybinius popierius	8 619	5 001
Už išvestines finansines priemones	7 321	946
Kitos sukauptos palūkanų pajamos	685	2 789
Kitos sukauptos pajamos	–	1 817
Nupirktų skolos vertybinių popierių atkarpos išmokos dalis	5 149	3 172
Būsimųjų laikotarpių išlaidos	2 088	2 193
Iš viso	90 656	61 513

2022 m. gruodžio 31 d. sukauptų pajamų ir būsimųjų laikotarpių išlaidų likutis padidėjo daugiausia dėl atsiradusio sukauptų palūkanų pajamų už vidines Eurosistemos pretenzijas likučio. Tai susiję su 2022 m.

²² RT1 – EBA CLEARING S.A.S à capital variable valdoma mokėjimų sistema.

viduryje pradėjusia kilti ribine palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, kuri 2022 m. pabaigoje sudarė 2,5 proc. (2021 m. pabaigoje ji buvo 0 %).

18 PASTABA. KITAS ĮVAIRUS TURTAS

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Trumpalaikis turtas	693	752
Išankstiniai mokėjimai ir kitos gautinos sumos	226	303
Kreditai Lietuvos banko tarnautojams	167	210
Iš viso	1 086	1 264

19 PASTABA. BANKNOTAI APYVARTOJE

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Eurų banknotai, Lietuvos banko išleisti į apyvartą	7 330 311	6 679 031
Eurų banknotų koregavimas pagal banknotų paskirstymo raktą	1 768 633	2 259 892
ECB išleistų eurų banknotų dalis	(727 868)	(715 067)
Iš viso	8 371 076	8 223 855

Šiame straipsnyje parodyta pagal banknotų paskirstymo raktą Lietuvos bankui tenkanti visų apyvartoje esančių eurų banknotų dalis (žr. Aiškinamojo rašto 2.15 dalį „Banknotai ir monetos apyvartoje“). Banknotų paskirstymo raktas 2022 m. gruodžio 31 d. buvo 0,5325 proc. (iki 2020 m. sausio 31 d. – 0,5365 %). Faktiškai Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominalioji vertė 2022 m. padidėjo 10 proc. Kadangi faktiškai Lietuvos banko išleistų į apyvartą eurų banknotų nominalioji vertė yra mažesnė už paskirstytų eurų banknotų nominaliąją vertę, susidaręs 1 040 765 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 1 544 825 tūkst. Eur) skirtumas parodomas balanso turto dalyje kaip „Grynosios pretenzijos, susijusios su eurų banknotų paskirstymu Eurosistemoje“ (žr. 12 pastabą).

20 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS KREDITO ĮSTAIGOMS, SUSIJĘ SU PINIGŲ POLITIKOS OPERACIJOMIS, EURAIS

Šiame straipsnyje parodyti euro zonos kredito įstaigų einamųjų sąskaitų (įskaitant privalomųjų atsargų sistema) likučiai (išskyrus lėšas, kuriomis negalima laisvai disponuoti, ir kredito įstaigų, kurios atleistos nuo privalomųjų atsargų reikalavimų, sąskaitų likučius) ir indėlių galimybės likučiai.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Einamųjų sąskaitų likučiai (įskaitant privalomųjų atsargų sistema)	1 091 337	15 591 795
Indėlių galimybė	11 352 156	–
Iš viso	12 443 493	15 591 795

Iki 2022 m. gruodžio 20 d. už sąskaitų likučius, kurie atitinka privalomųjų atsargų reikalavimus, buvo mokamos palūkanos taikant naujausią žinomą ribinę palūkanų normą, kurią Eurosistema taiko pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose²³. 2022 m. spalio 27 d. ECB valdančioji taryba nusprendė, kad nuo 2022 m. gruodžio 21 d. už šiuos likučius mokama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. Už sąskaitų likučius, viršijančius privalomųjų atsargų reikalavimus, skaičiuojamos palūkanos, taikant mažesniąją iš šių reikšmių: 0 proc. arba palūkanų normą už naudojimąsi indėlių galimybe. Nuo 2019 m. spalio 30 d. ECB valdančiosios tarybos sprendimu pradėta taikyti dviejų pakopų atlyginimo už laikomas atsargas sistema. Pagal šią sistemą daliai kredito įstaigų laikomo perteklinio likvidumo nebuvo taikoma neigiama palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. Šiai perteklinio likvidumo daliai buvo taikoma metinė 0 proc. palūkanų norma. Sąskaitų likučių, viršijančių privalomųjų atsargų reikalavimus, dalis, kuriai nebuvo taikoma palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe, metų pabaigoje buvo lygi kredito įstaigų šešių²⁴ privalomųjų atsargų dydžių sumai. Kitai daliai laikomo perteklinio likvidumo ir toliau buvo taikoma mažesnė iš šių reikšmių: 0 proc. arba palūkanų norma už naudojimąsi indėlių galimybe. Nuo 2022 m. rugsėjo 14 d. palūkanų normai už naudojimąsi

²³ Ribinė palūkanų norma, taikoma Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, 2021 m. buvo lygi 0, 2022 m. pabaigoje – 2,5 proc.

²⁴ ECB valdančioji taryba gali pakeisti daugiklio dydį, atsižvelgusi į besikeičiantį kredito įstaigų laikomo perteklinio likvidumo lygį.

indėlių galimybe pradėjus kilti virš 0 proc., ECB valdančioji taryba nusprendė sustabdyti dviejų pakopų sistemos taikymą, nustatydama nulio dydžio daugiklį, nes dviejų pakopų atlygio už atsargų perviršį sistema nebereikalinga.

Dėl palūkanų normos už naudojimąsi indėlių galimybe kilimo virš 0 proc. kredito įstaigos 2022 m. ketvirtąjį ketvirtį nustojo laikyti likvidumo perteklių einamosiose sąskaitose padėdamos jį indėlių galimybės priemone.

Likvidumą mažinančios pinigų politikos operacijos aprašytos Aiškinamojo rašto 4.5 dalyje „Įsipareigojimai euro zonos kredito įstaigoms, susiję su pinigų politikos operacijomis, eurais“.

21 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI KITIEMS EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodyti euro zonos rezidentų, įskaitant finansų įstaigas, kurioms netaikomi privalomųjų atsargų reikalavimai, sąskaitų likučiai eurais laikomi Lietuvos banke.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	2 002 516	4 126 552
Kiti įsipareigojimai	2 543 532	4 870 677
Iš viso	4 546 049	8 997 229

Įsipareigojimai kitiems euro zonos rezidentams eurais sumažėjo dėl sumažėjusių valdžios sektoriaus ir Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių, nepriklausančių kredito įstaigų sektoriui (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), sąskaitų likučių.

22 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI NE EURO ZONOS REZIDENTAMS EURAIS

Šiame straipsnyje parodomi Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių ne euro zonos rezidentų (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), ne euro zonos NCB ir tarptautinių institucijų sąskaitų likučiai eurais, laikomi Lietuvos banke. 2022 m. gruodžio 31 d. jie sudarė 1 331 286 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 2 519 591 tūkst. Eur). Sąskaitų likučiai daugiausia sumažėjo dėl sumažėjusių Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių, nepriklausančių kredito įstaigų sektoriui (mokėjimo ir elektroninių pinigų įstaigų), sąskaitų likučių.

23 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

Šiame straipsnyje atskleidžiami Lietuvos banko su euro zonos finansų sektoriaus rezidentais sudaryti aukso apsikeitimo sandoriai užsienio valiuta, sąskaitos perviršis, taip pat įsipareigojimai valdžios sektoriui – didžiausią jų dalį sudaro valstybės valdymo institucijų sąskaitų likučiai užsienio valiuta.

(tūkst. Eur)

	USD	Kitos	Iš viso
2022 12 31			
Įsipareigojimai finansų sektoriui	301 102	–	301 102
Aukso apsikeitimo sandoriai	300 950	–	300 950
Sąskaitos perviršis	152	–	152
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	1 843	59	1 902
Iš viso	302 945	59	303 004
2021 12 31			
Įsipareigojimai finansų sektoriui	278 416	–	278 416
Aukso apsikeitimo sandoriai	278 416	–	278 416
Įsipareigojimai valdžios sektoriui	1 263	24	1 287
Iš viso	279 679	24	279 703

24 PASTABA. ĮSIPAREIGOJIMAI NE EURO ZONOS REZIDENTAMS UŽSIENIO VALIUTA

2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas neturėjo įsipareigojimų ne euro zonos rezidentams užsienio valiuta. 2021 m. gruodžio 31 d. šiame straipsnyje parodyti Lietuvos banko su ne euro zonos rezidentais sudaryti aukso apsikeitimo sandoriai Japonijos jenomis, kurių vertė sudarė 14 461 tūkst. Eur.

25 PASTABA. SUKAUPTOS IŠLAIDOS IR BŪSIMŲJŲ LAIKOTARPIŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Sukauptos palūkanų išlaidos	27 032	13 045
Už pinigų politikos operacijas	14 818	8 069
Už išvestines finansines priemones	6 482	4 976
Už sąskaitų likučius	5 733	-
Kitos sukauptos išlaidos	2 206	878
Būsimųjų laikotarpių pajamos	31	33
Iš viso	29 270	13 955

Sukauptos palūkanų išlaidos už pinigų politikos operacijas padidėjo dėl 2022 m. išaugusių sukauptų palūkanų išlaidų už TITRO III (žr. 6 pastabą). Sukauptos palūkanų išlaidos už sąskaitų likučius padidėjo dėl 2022 m. rugsėjo mėn. pradėjusių virš 0 proc. kilti palūkanų normų, mokamų už sąskaitų likučius.

26 PASTABA. KITI ĮVAIRŪS ĮSIPAREIGOJIMAI

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Eurų monetos apyvartoje	146 941	139 196
Litų banknotai apyvartoje	78 591	80 540
Litų monetos apyvartoje	31 892	31 931
Kiti įvairūs įsipareigojimai	5 560	2 646
Iš viso	262 985	254 313

2022 m. gruodžio 31 d. kituose įvairiuose įsipareigojimuose parodoma 2 099 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. – 1 178 tūkst. Eur) nuomos įsipareigojimų suma (žr. Aiškinamojo rašto 2.14 dalį „Nuoma“).

27 PASTABA. ATIDĖJINIAI

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Atidėjiniai rizikoms (žr. Aiškinamojo rašto 2.16 dalį „Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams“)	292 881	456 870
Atidėjiniai įsipareigojimams	4 897	4 975
Tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas	3 120	2 798
Išaitinėms išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke	1 361	1 529
Lietuvos banko valdybos narių išaitinėms kompensacijoms, nustatytoms Lietuvos banko įstatyme	121	147
Atidėjiniai litų banknotams ir monetoms keisti	295	317
Atidėjiniai kitiems įsipareigojimams	-	184
Iš viso	297 778	461 846

Lietuvos banko valdyba, remdamasi atidėjinių rizikoms sudarymo tvarka Lietuvos banke, priėmė sprendimą 2022 m. panaudoti 163 989 tūkst. Eur atidėjinių rizikoms su finansinių priemonių operacijomis susijusiems nuostoliams dengti (2021 m. sudaryta 111 000 tūkst. Eur papildomų atidėjinių rizikoms). Po šio pervedimo Lietuvos banko 2022 m. finansinis rezultatas tapo 0 Eur. Su finansinėmis operacijomis susiję nuostoliai daugiausia susidarė dėl skolos ir nuosavybės vertybinių popierių realizuotųjų ir nerealizuotųjų kainos pokyčio nuostolių, susijusių su eurai ir JAV doleriais išreikštų vertybinių popierių pelningumo padidėjimu (žr. Aiškinamojo rašto 2.16 dalį „Atidėjiniai finansinėms rizikoms ir įsipareigojimams“ ir 31 pastabą „Grynasis finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas“).

Atidėjiniai tarnautojų darbo užmokesčiui už kasmetines atostogas padidėjo dėl išaugusio darbo užmokesčio ir nepanaudotų atostogų dienų skaičiaus. Atidėjinių išaitinėms išmokoms, mokėtinoms tarnautojams, įgysiantiems teisę į valstybinio socialinio draudimo pensiją dirbant Lietuvos banke, sumažėjimui įtakos turėjo

atidėjiniams skaičiuoti naudojamų ilgalaikio skolinimo palūkanų normos ir tarnautojų kaitos koeficiento padidėjimas. Šių atidėjinių pasikeitimas parodytas 36 pastaboje „Personalo išlaikymo išlaidos“.

Atidėjiniai litų banknotams ir monetoms keisti – tai 2014 m. sudaryti atidėjiniai nurašytų litų banknotų ir monetų, kurie gali būti gražinti į Lietuvos banką pakeisti į eurus, nominaliajai vertei padengti. 2022 m. panaudota 22 tūkst. Eur (2021 m. – 15 tūkst. Eur) šių atidėjinių.

2022 m. gruodžio 31 d. buvo šešios su finansų rinkos dalyvių veiklos priežiūra susijusios teisminės bylos, kuriose atsakovu ar bendraatsakoviu nurodomas Lietuvos bankas ir kurios susijusios su galimomis išlaidomis dėl žalos atlyginimo. Kadangi ieškinių tenkinimo tikimybė vertinama kaip mažai tikėtina, nebuvo sudaryta atidėjinių šiems ieškiniams tenkinti.

28 PASTABA. PERKAINOJIMO SĄSKAITOS

Šiose sąskaitose parodomi nerealizuotieji aukso, skolos ir apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių, nebalansinių finansinių priemonių bei užsienio valiutos perkainojimo prieaugiai. Atskirai nuo kitų perkainojimo prieaugių parodomi nerealizuotieji finansinių straipsnių perkainojimo prieaugiai, susidarę iki įstojimo į euro zoną.

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Perkainojimo sąskaitos		
Perkainojimo prieaugis, susidaręs iki įstojimo į euro zoną	164 456	164 456
Užsienio valiutos	196 514	171 049
Aukso	137 223	119 122
Išvestinių finansinių priemonių	7 979	1 023
Skolos vertybinių popierių	971	10 520
Nuosavybės vertybinių popierių	-	45 994
Iš viso	507 144	512 164

2022 m. gruodžio 31 d. perkainojimo sąskaitų likučiai sumažėjo daugiausia dėl skolos ir nuosavybės vertybinių popierių nerealizuotųjų kainos pokyčio nuostolių, susijusių su eurai ir JAV doleriais išreikštų vertybinių popierių pelningumo padidėjimu. Perkainojimo sąskaitų likučiams didinantį poveikį daugiausia turėjo euro atžvilgiu pabrangęs JAV doleris ir pakilusi aukso rinkos kaina.

Nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai pagal 2022 finansinių metų pabaigos būklę pripažinti išlaidomis, parodomi 31 pastaboje „Grynasis finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas“.

29 PASTABA. KAPITALAS

2022 m. kapitalo pokyčių ataskaita

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 m. pelno paskirstymas	2021 12 31
Kapitalas			
Įstatinis kapitalas	60 000	-	60 000
Atsargos kapitalas	463 343	17 607	445 736
Iš viso	523 343	17 607	505 736

Lietuvos banko įstatinis kapitalas yra 60 000 tūkst. Eur ir yra visiškai suformuotas.

Lietuvos banko įstatyme nustatyta, kad Lietuvos banko atsargos kapitalas turi būti ne mažesnis už penkis įstatinio kapitalo dydžius ir gali būti didinamas iš Lietuvos banko pelno Lietuvos banko valdybos nepriklausomu sprendimu, priimtu atsižvelgiant į rizikas ir galimą jų poveikį. Atsargos kapitalas naudojamas susidariusiam Lietuvos banko nuostoliui padengti.

Lietuvos banko valdyba 2015 m. priėmė sprendimą didinti Lietuvos banko atsargos kapitalą iki siektino dydžio, numatydamą, kad jo kasmetinio didinimo tempas būtų lygus Lietuvos banko prognozuojamam vidutinio laikotarpio Lietuvos Respublikos bendrojo vidaus produkto (apskaičiuoto palyginamosiomis kainomis) metinio augimo tempo vidurkiui, apskaičiuotam pagal ataskaitinių metų ketvirtąjį ketvirtį sudarytas Lietuvos banko prognozes.

7. PASTABOS DĖL PELNO (NUOSTOLIO) ATASKAITOS

30 PASTABA. GRYNOSIOS PALŪKANŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.		2021 m.	
	palūkanų pajamos	palūkanų išlaidos	palūkanų pajamos	palūkanų išlaidos
Pinigų politikos operacijų	103 290	(37 645)	120 505	(7 323)
Pinigų politikos tikslais laikomų vertybinių popierių	73 410	-	66 359	-
Einamųjų sąskaitų (įskaitant privalomųjų atsargų sistemą)	29 870	-	54 146	-
Pagrindinių refinansavimo operacijų	9	-	-	-
Ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų	-	(6 701)	-	(7 323)
Indėlių galimybės	-	(30 944)	-	-
Skolos vertybinių popierių	69 847	-	30 900	-
Vidinių Eurosistemos pretenzijų (įsipareigojimų)	38 462	-	-	-
Už TARGET2 likučius	31 653	-	-	-
Už pretenzijas, susijusias su eurų banknotų paskirstymu	5 645	-	-	-
Už į ECB pervestas užsienio atsargas	1 165	-	-	-
Sąskaitų likučių Lietuvos banke	19 566	-	42 076	-
Lietuvos banko sąskaitų likučių	11 982	-	-	(3 320)
Atpirkimo skolinimo sandorių	-	(2 018)	-	(1)
Aukso apsikeitimo sandorių	-	(4 743)	-	(836)
Valiutų keitimo sandorių	-	(11 579)	-	(8 911)
Kitos	1 203	-	42	-
Iš viso palūkanų pajamų (išlaidų)	244 350	(55 985)	193 522	(20 391)
Grynosios palūkanų pajamos	188 365		173 131	

2022 m. Lietuvos bankas uždirbo 15 233 tūkst. Eur grynujų palūkanų pajamų daugiau negu 2021 m., daugiausia dėl padidėjusių grynujų palūkanų pajamų iš skolos vertybinių popierių, vidinių Eurosistemos pretenzijų, susijusių su TARGET2 likučiu, ir Lietuvos banko sąskaitų likučių. Palūkanos už skolos vertybinius popierius išaugo dėl padidėjusio euro zonos ir JAV vertybinių popierių pelningumo. Grynosioms palūkanų pajamoms 2022 m. įtakos turėjo pakilusios virš 0 proc. ribinės palūkanų normos, taikomos Eurosistemos pagrindinių refinansavimo operacijų aukcionuose, ir palūkanų normos, taikomos už naudojimąsi indėlių galimybe. Tai lėmė gautas 38 462 tūkst. Eur palūkanų pajamas už vidines Eurosistemos pretenzijas (2021 m. tokių pajamų Lietuvos bankas negavo) ir patirtas 30 944 tūkst. Eur palūkanų išlaidas už naudojimąsi indėlių galimybe (2021 m. Lietuvos bankas tokių išlaidų nepatyrė). Bendras palūkanų normų augimas turėjo įtakos didesnėms grynosioms palūkanų pajamoms už Lietuvos banko sąskaitų likučius ir mažesnėms grynosioms palūkanų pajamoms už sąskaitų likučius, laikomus Lietuvos banke. Palūkanos už pinigų politikos tikslais laikomus vertybinius popierius padidėjo dėl 2022 m. įsigytų vertybinių popierių pagal VSPP ir SPPP (žr. 8 pastaba).

31 PASTABA. GRYNASIS FINANSINIŲ OPERACIJŲ, VERTĖS SUMAŽĖJIMO IR ATIDĖJINIŲ RIZIKOMS REZULTATAS

Šiame straipsnyje parodomas a) grynosios pajamos (išlaidos), susijusios su finansinių priemonių, aukso ir užsienio valiutos pardavimo sandoriais; b) finansinių straipsnių vertės sumažėjimas, kurį sudaro nerealizuotieji perkainojimo nuostoliai, susidarę dėl mažesnių rinkos kainų ir kursų, palyginti su šių straipsnių vidurkinėmis kainomis ir kursais, pagal 2022 m. gruodžio 31 d. būklę ir c) Lietuvos banko valdybos sprendimu panaudoti atidėjiniai finansinėms rizikoms su finansinių priemonių operacijomis susijusiems nuostoliams dengti.

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Grynosios realizuotosios pajamos (išlaidos)	(73 656)	106 585
Sandorių vertybiniais popieriais	(121 336)	72 990
Sandorių užsienio valiuta	61 869	25 503

	2022 m.	2021 m.
Išvestinių palūkanų normų sandorių	(14 189)	8 092
Finansinių straipsnių vertės sumažėjimas	(185 330)	(21 929)
Vertybinių popierių	(172 082)	(20 750)
Užsienio valiutos	(11 847)	(780)
Išvestinių finansinių priemonių	(1 402)	(399)
Pervedimai iš atidėjinių (į atidėjinius) rizikoms (žr. 27 pastaba)	163 989	(111 000)
Grynasis finansinių operacijų, vertės sumažėjimo ir atidėjinių rizikoms rezultatas	(94 997)	(26 345)

Grynosios realizuotosios pajamos iš sandorių vertybiniais popieriais mažėjo daugiausia dėl neigiamo vertybinių popierių kainų pokyčio, susidariusio JAV dolerių ir Didžiosios Britanijos svaro sterlingų portfeliuose, realizavimo, o grynosios realizuotosios pajamos iš sandorių užsienio valiuta didėjo daugiausia dėl teigiamo valiutos kurso pokyčio, susidariusio JAV dolerių portfelyje, realizavimo.

Vertybinių popierių vertės sumažėjimo nuostolis padidėjo daugiausia dėl skolos ir nuosavybės vertybinių popierių, išreikštų JAV doleriais ir eurais, nerealizuotųjų kainos pokyčio nuostolių, susijusių su šių vertybinių popierių pelningumo padidėjimu.

32 PASTABA. GRYNOSIOS KOMISINIŲ IR KITŲ ATLYGIŲ PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Komisinių ir kitų atlygių pajamos	15 237	11 802
Finansų rinkos dalyvių įmokų	10 226	7 733
Atsiskaitymo paslaugų	4 272	3 391
Vertybinių popierių skolinimo	212	211
Kitų paslaugų	526	467
Komisinių ir kitų atlygių išlaidos	(3 819)	(3 231)
Finansinių priemonių	(2 756)	(2 485)
Kitos	(1 063)	(745)
Grynosios komisinių ir kitų atlygių pajamos	11 418	8 571

Lietuvos banko vykdoma finansų rinkos priežiūra pagal Lietuvos banko įstatymo nuostatas finansuojama iš prižiūrimų finansų rinkos dalyvių įmokų ir Lietuvos banko lėšų. 2022 m. Lietuvos bankas surinko 9 850 tūkst. Eur įmokų finansų rinkos priežiūros išlaidoms padengti (2021 m. – 7 477 tūkst. Eur) ir 376 tūkst. Eur finansų rinkos dalyvių įmokų pertvarkymo institucijos veiklai finansuoti (2021 m. – 257 tūkst. Eur).

Pajamos už atsiskaitymų paslaugas padidėjo daugiausia dėl išaugusio Lietuvos banko mokėjimo sistemos CENTROLink dalyvių atliekamų mokėjimų skaičiaus.

33 PASTABA. PAJAMOS IŠ NUOSAVYBĖS FINANSINIŲ PRIEMONIŲ

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių dividendai	11 988	7 531
Neapvyvartinių nuosavybės vertybinių popierių dividendai	372	669
Pajamos iš ECB pelno paskirstymo	241	3 085
Iš viso	12 602	11 286

Pajamos iš apyvartinių nuosavybės finansinių priemonių 2022 m. padidėjo dėl turimų didesnių vidutinių apyvartinių nuosavybės vertybinių popierių pozicijų.

Neapvyvartinių nuosavybės vertybinių popierių dividendai – tai dividendai 2022 ir 2021 m. gauti už Lietuvos banko turimas TAB akcijas (žr. 15 pastaba). 2021 m. į šią sumą įtraukti papildomi dividendai, taip kompensuojant 2019–2020 m. nesumokėtus dividendus.

2022 m. ECB valdančioji taryba, atsižvelgdama į bendrą ECB finansinį metų rezultatą, nusprendė pasilikti visas pajamas, gautas iš apyvartoje esančių banknotų, taip pat pajamas, gautas iš vertybinių popierių, įsigytų pagal VPRP, TPP ir SPPP, todėl Lietuvos bankas negavo pajamų, susijusių su tarpiniu ECB pelno paskirstymu (2021 m. 150 000 tūkst. Eur ECB pajamų buvo skirta tarpiniam ECB pelno paskirstymui, Lietuvos banko dalis buvo 868 tūkst. Eur). 2022 m. pajamomis pripažintas galutinis 2021 m. ECB pelno paskirstymas (žr. Aiškinamojo rašto 4.9 dalį „ECB pelno paskirstymas“).

34 PASTABA. GRYNASIS PINIGŲ POLITIKOS PAJAMŲ PASKIRSTYMO REZULTATAS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Lietuvos banko surinktos grynosios pinigų politikos pajamos	(111 504)	(94 366)
Lietuvos bankui paskirstytos grynosios pinigų politikos pajamos	41 301	6 772
Ankstesnių laikotarpių pinigų politikos pajamų patikslinimas	251	417
Grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas	(69 953)	(87 176)

2022 m. Lietuvos bankas faktiškai uždirbo daugiau grynujų pinigų politikos pajamų, negu priklauso pagal kapitalo raktą. Tai daugiausia lėmė santykinai maža Lietuvos banko vykdytų ilgesnės trukmės refinansavimo operacijų apimtis, todėl Lietuvos bankas, palyginti su Eurosystema, patyrė mažiau palūkanų išlaidų, taip pat santykinai didelės grynosios palūkanų pajamos už tarptautinių institucijų vertybinius popierius, įsigytus pagal VSPP. Apskaičiavus per 2022 m. visų Eurosystemos NCB uždirbtas pinigų politikos pajamas ir gautą rezultatą paskirsčius NCB proporcingai pagal jų kapitalo raktus, Lietuvos bankui tenkantis grynasis pinigų politikos pajamų paskirstymo rezultatas – išlaidos, buvo apmokėtos per TARGET2 (žr. Aiškinamojo rašto 4.7 dalį „Pinigų politikos pajamų paskirstymas“ ir 13 pastabą „Kitos grynosios Eurosystemos pretenzijos (įsipareigojimai)“).

35 PASTABA. KITOS PAJAMOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Pajamos iš kolekcinėse monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo	3 973	1 231
Kitos įvairios pajamos	2 529	500
Iš viso	6 502	1 731

2022 m. pajamos iš kolekcinėse monetų ir kitų numizmatinių vertybių pardavimo padidėjo Lietuvos bankui šimtmečio proga išleidus daugiau ir didesnio svorio bei vertės kolekcinėse monetų.

Didžiąją kitų įvairių pajamų dalį (1 995 tūkst. Eur) sudarė TVF Lietuvos bankui, vykdančiam TVF fiskalinės agentūros funkcijas, gražintos lėšos, kuriomis Lietuvos bankas dėl teisinių suvaržymų negalėjo prisidėti prie Sudano skolų mažinimo.

36 PASTABA. PERSONALO IŠLAIKYMO IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Darbo užmokesčio išlaidos	22 792	20 554
Valdybos nariams	746	682
Struktūrinių padalinių vadovams	1 011	1 396
Kitiems Lietuvos banko tarnautojams	21 035	18 476
Kitos išmokos	917	997
Valstybinio socialinio draudimo įmokos	351	319
Atidėjinių su darbo santykiais susijusiems įsipareigojimams išlaidos (pajamos)	105	190
Iš viso	24 166	22 059

Pagal Lietuvos banko įstatymą, Lietuvos banko valdybą sudaro: Valdybos pirmininkas, du Valdybos pirmininko pavaduotojai ir du Valdybos nariai.

2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos banke veikė dvylika departamentų ir du savarankiški skyriai. Iš viso 2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos banke faktiškai dirbo 663 tarnautojai, iš jų 46 – pagal terminuotas darbo sutartis (2021 m. pabaigoje – atitinkamai 610 ir 39). Dar 24 tarnautojai turėjo vaiko priežiūros atostogas ar nemokamas atostogas jų darbo kitose institucijose laikotarpiu (2021 m. pabaigoje – 26). Vertinant pagal visos darbo dienos ekvivalentą (angl. *full-time employee*), 2022 m. vidutiniškai dirbo 655 tarnautojų (2021 m. – 647 tarnautojai).

Personalo išlaikymo išlaidos 2022 m. padidėjo dėl išaugusio tarnautojų skaičiaus ir pakilusio darbo užmokesčio. Struktūrinių padalinių vadovų darbo užmokesčio išlaidų sumažėjimui įtakos turėjo 2021 m. rudenį įgyvendinta organizacinės struktūros pertvarka – buvo sumažintas hierarchijos pakopų skaičius, t. y. atsisakyta tarnybų vadovų.

2022 m. 237 tūkst. Eur (2021 m. – 163 tūkst. Eur) personalo išlaikymo išlaidų įtraukta į banko viduje projektų būdu kuriamo nematerialiojo turto objektų įsigijimo vertę (žr. Aiškinamojo rašto 2.13 dalį ir 14 pastabą „Ilgalaikis materialusis ir nematerialusis turtas“), todėl šiame straipsnyje jos neparodytos.

37 PASTABA. ADMINISTRACINĖS IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Administracinės išlaidos		
Informacinių sistemų palaikymo ir informacijos įsigijimo	7 997	6 465
Turto priežiūros	2 387	2 190
Narystės tarptautinėse organizacijose įmoku	1 822	1 723
Ryšio ir pašto	736	741
Įrangos ir biuro reikmenų	579	546
Tarnautojų mokymo	524	246
Tarnybinių komandiruočių	485	36
Komunikacijos	478	255
Kitos	3 397	1 581
Iš viso	18 405	13 782

Informacinių sistemų palaikymo ir informacijos įsigijimo išlaidos 2022 m. padidėjo daugiausia dėl vykdytų informacinių sistemų programavimo ir jų techninio aptarnavimo darbų. Kitos administracinės išlaidos padidėjo daugiausia dėl kompensuotų teisinių išlaidų, susijusių su finansų rinkos dalyvių veiklos priežiūra.

38 PASTABA. BANKNOTŲ GAMYBOS IŠLAIDOS

Lietuvos bankas kartu su kitais euro zonos NCB dalyvauja eurų banknotų gamyboje. ECB valdančioji taryba nustato eurų banknotų nominalus ir jų gamybos apimtį, kurią kiekvienais metais savo lėšomis turi įvykdyti euro zonos NCB. 2022 m. Lietuvos bankas patyrė 2 900 tūkst. Eur išlaidų už eurų banknotų gamybą Eurosistemos strateginėms atsargoms papildyti (2021 m. – 2 005 tūkst. Eur).

39 PASTABA. KITOS IŠLAIDOS

(tūkst. Eur)

	2022 m.	2021 m.
Kolekcinų ir proginių monetų kaldinimo išlaidos	3 633	692
Apyvartinių eurų monetų kaldinimo išlaidos	128	314
Pinigų apyvartos išlaidos	70	37
Kitos įvairios išlaidos	4	0
Iš viso	3 836	1 043

40 PASTABA. PELNO PASKIRSTYMAS

Vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo 23 straipsniu, finansinių metų pelnas (nuostolis) skirstytinas (dengiamas) tokia tvarka:

- 1) pasibaigus finansiniams metams, skirstomas (dengiamas) paskirstytinasis pelnas (nuostolis) – jį sudaro tų metų pelno (nuostolio) ir ankstesnių finansinių metų nepaskirstytojo pelno (jei toks buvo likęs) suma;
- 2) susidarius paskirstytinajam nuostoliui, jis dengiamas turimu Lietuvos banko atsargos kapitalu. Jei atsargos kapitalo nepakanka, likęs nepadengtas nuostolis dengiamas paskesnių finansinių metų paskirstytinuoju pelnu;
- 3) paskirstytinasis pelnas paskirstomas tokia tvarka:
 - ankstesnių finansinių metų nepadengtiems nuostoliams padengti;
 - įstatiniam kapitalui iki Lietuvos banko įstatyme nustatyto dydžio sudaryti;
 - atsargos kapitalui sudaryti iki sumos, nustatytos Lietuvos banko valdybos nepriklausomu sprendimu, priimtu atsižvelgiant į rizikas ir galimą jų poveikį, ir ne mažesnės už penkis Lietuvos banko įstatinio kapitalo dydžius;
 - Lietuvos banko pelno įmokai į valstybės biudžetą. Ši įmoka neturi viršyti sumos, kuri lygi 70 proc. apskaičiuoto paskutinių trejų pasibaigusių finansinių metų Lietuvos banko pelno (nuostolio) vidurkio.

Paskirstytiną pelno likusį dalis laikoma nepaskirstytinuoju pelnu, kuris bus skirstomas paskesniais finansiniais metais.

2022 m. Lietuvos banko finansinis rezultatas buvo 0 Eur, todėl pelnas nebuvo paskirstytas.

Pelno paskirstymas

(Eur)

	2022 m.	2021 m.	2020 m.
Pelno paskirstymas			
Lietuvos banko atsargos kapitalui	–	17 606 578	8 010 382
Valstybės biudžetui	–	20 382 191	16 625 836
Iš viso	–	37 988 769	24 636 218

8. KITOS PASTABOS**41 PASTABA. IŠVESTINĖS PRIEMONĖS**

2022 m. gruodžio 31 d. Lietuvos bankas turėjo galiojančių valiutų apskaitos, išankstinių valiutų keitimo, išankstinių valiutų keitimo be įvykdymo, ateities, palūkanų normų apskaitos, išankstinių vertybinių popierių pirkimo ir išankstinių dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių sandorių. Visi šie sandoriai buvo sudaryti valdant Lietuvos banko finansinį turta, nesusijusį su pinigų politikos operacijomis, ir parodomi nebalansinėse sąskaitose.

Valiutų apskaitos sandoriai ir išankstiniai valiutų keitimo sandoriai

	2022 12 31	2021 12 31
Pretenzijos	2 575 548	3 886 576
Įsipareigojimai	2 575 548	3 886 576

Išankstiniai valiutų keitimo sandoriai be įvykdymo

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Tiriamos pretenzijos	226 958	53 721
Įsipareigojimai	219 979	52 753

Ateities sandoriai

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Pretenzijos	5 417 668	8 496 429

	2022 12 31	2021 12 31
Įsipareigojimai	4 043 844	5 676 793

2022 m. gruodžio 31 d. ateities sandorių pretenzijų ir įsipareigojimų likučiai sumažėjo įgyvendinant aktyvaus investicijų valdymo sprendimus.

Palūkanų normų apsikeitimo sandoriai

2022 m. gruodžio 31 d. galiojusių palūkanų normų apsikeitimo sandorių sutarta suma sudarė 100 000 tūkst. Eur (2021 m. gruodžio 31 d. galiojusių palūkanų normų apsikeitimo sandorių Lietuvos bankas neturėjo).

Išankstiniai vertybinių popierių sandoriai

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Gauti vertybiniai popieriai	18 430	972
Mokėtinos sumos	18 430	972

Išankstiniai dar nepaskelbtų hipoteka užtikrintų vertybinių popierių sandoriai

(tūkst. Eur)

	2022 12 31	2021 12 31
Gautini hipoteka užtikrinti vertybiniai popieriai	66 459	135 530
Mokėtinos sumos	66 459	135 530

42 PASTABA. LIETUVOS BANKO TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI PAGAL UŽSIENIO VALIUTAS

(tūkst. Eur)

	USD	GBP	CAD	CNY	XDR	JPY	Kitos
2022 12 31							
Balansinis turtas	2 353 397	466 332	532 245	7 682	852 847	527 259	132 971
Balansiniai įsipareigojimai	324 224	224	110	272	701 568	7	1 505
GRYNASIS BALANSINIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	2 029 173	466 108	532 135	7 409	151 279	527 252	131 466
Grynasis nebalansinis turtas (įsipareigojimai), įtrauktas į valiutų pozicijas	(18 287)	8 520	(141 434)	(239 976)	-	(516 791)	(130 412)
GRYNASIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	2 010 886	474 628	390 701	(232 567)	151 279	10 461	1 055
2021 12 31							
Balansinis turtas	2 139 535	454 994	714 840	99 180	851 196	389 076	911 346
Balansiniai įsipareigojimai	330 996	2 596	4 342	14 110	692 713	18 891	14 915
GRYNASIS BALANSINIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	1 808 539	452 399	710 498	85 069	158 483	370 185	896 431
Grynasis nebalansinis turtas (įsipareigojimai), įtrauktas į valiutų pozicijas	(46 867)	(149 677)	(248 769)	(103 724)	-	(368 918)	(896 624)
GRYNASIS TURTAS (ĮSIPAREIGOJIMAI)	1 761 673	302 721	461 729	(18 655)	158 483	1 267	(193)